

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди

Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

КУРУКТУРУЛГА АНДАРЫЛGAZY

Тараа, мал чеди куруктарларын, картофельдиң болгаш шөкөмдү дүжүдү өстүрери чер аймактын куруктарына база хөрүнүгү темпийин бедилеринден дыка хамааржыр. Ылаңгыя тараага ээлектирилгенге куруктары аңдарыткан арыг агыс—бедик дүжүтү өстүрүп алырының чүгүдә аргазы болур. Часкы куруктарга аңдарылганы хөрүгүгө ол-шымтын, чөмүштү бүүмелдериниң монотипин чыгарып хандырар, тарылга шөдүн бок үнүштерден арылдар, көдө ажал-агыл куруктарының азыралырга болгаш хөкчелеринге удур демисеге дузалыг. Осе арга-лардан оң мыдыг артык шынарлыын барымдаадаш, часкы куруктарга аңдарылганы эрте, чыйгы ажаалдазын ой-таанда чорудары угуз ужуз-дузалыг.

Ону шак ылаңар чорудуң турар ажал-агылар бисте өвөш эвес. Ылаңгыя ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг, «УТКА 25 чылы», «Юк», «Бурингаар» совхозтар, Талдың «Революцияның чалымы», Каа-Хемин «Коммунизмге орук», «Тилекеге», «Ленинниң орук» колхозтар чыдын аңаа тус-жылаан шөдүн 30—40 хууаң май айда бурун аңдырп ал турар. Бо чызын ол ажалык ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг, «Тилекеге», «Кымыл туку», «УТКА 25 чылы» совхозтарын, Талдың «Революцияның чалымы», Каа-Хемин «Тилекеге» колхозтар кымын-даа мурун киргенер.

Ол ажал-агыларын агрономдары чер аңдарылганын майын ийги оң хонууда органиастап эгелээ. Ук ажалдык графитин тургузу, механикаторларын ортузунда социалист чарыштын түнелдерин үндүрүп, черин аңдырп турарының шынарын доктаамал контролдап турар.

Ылаңаа-даа чамдык колхозтарын, совхозтарын, куу-комарнын көдө ажал-агыл эргелелдерин удурутукчуларын, специалисттерин часкы куруктарга аңдарылганын кичээлге коопка. Чоон-Хемин, Улуг-Хем, Овур, Тес-Хем районларын ажал-агыларын сөөгү каш чыл улаштыр оң аңдарының планын күөсетейн келген чептес.

1972 чылда чер аңдар планын республиканың колхозтары болгаш совхозтары 96,5 хуу күөсеткен. Оң иштинде Бай-Тайга районун ажал-агыларын мунан оңу 69,4, Улуг-Хемин—91,6, Чоон-Хемин—96 хуу, а Эраинин колхозтары чүтте 13 хуу күөсеткен.

Амгы үдө дика хой колхозтар болгаш совхозтар чамын чажар куруктарларын болгаш тараа куруктарларын чаштыралыгы дооа берген. Олар ам мал чеди куруктарын чаштырып, картофель бие ногаа олуртузганын чоруду берген. Ылаңааш чамын удуз чер аңдырп, чаштырып, черин аңдырп кылып турган трактор агрегаттары

хосталы берген. Оларын дораан-на часкы куруктарга аңдарылганын кинер черек. Часкы хову ажалдарын доо-дулап техниканы үр үдө алаа тургузар таварытталарын шут болурубас черек.

«Тес-Хем», «Барык», «Тазы», «Чыраа-Бажи», «Ний-рал», «Улуг-Хал» совхозтар, Улуг-Хемин «Х Улуг хура», Чоон-Хемин «Октябрь 30 чылы», Ленин аттыг, «Искра», Каа-Хемин «Октябрь 30 чылы», «Октябрь 14 чылы» колхозтар болгаш Эраинин колхозтары часкы куруктарга аңдарылганын багы органиастап турарын айтыр черек. Ол ажал-агыларын агрономдары чер чарының шынарын хайгааралас, тракторларын пий ээлектег ажалын органиастап турар, трактор агрегаттары долу күтүү-биле ажалдап турар.

Республиканың хову ажалдакчылары беш чылдык шик-пирин чымыда социалист хулаалелерин ал тур, келер чылдык чаагай дүжүдүнү магалылаа болур часкы куруктарга аңдарылганын органиастыг, ой-таанда, шынарын эрттеринге кичээлгеи угаандыг. Хулаалел херек кырында боттадылар ой келген.

Эзелчелек, чик, хатка алыска хөрүгүгө часкы куруктарга аңдарылганын чаштын сөөлүдә, чүгә хөрүгү үрүншкенин удуз деригер-биле кардыра дээр. Ындыг черлерге хөрүгү үрүншкенин удуз техниканы «Кок-Тей», ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг, «Бурингаар» совхозтар, Көдө ажал-агыларын дуржулга станицанын аң ажал-лап турар.

Куруктарга аңдарылганын колхозтарын, совхозтарын, колхоз ажал-агы эргелелдерин удурутукчулар, тускай эргелелдер, партия, совет органдар үрүчүгүн контро-лонга алыр ужузуг. Ындыг аңдарыткан баштайгы хү-неринде эгелээ, дүжүтү бедилеринге дөмөгү дузаны чедирп болур органиаст чөмүшчелдерин калып төгөр черек. Бир гестарга-ла 10—15 тоннадап рюш эвес чөмүш-челдерин чажар сорулга-биле бүтү-ле транспортту, өдөк дескилей чажар деригерин мобилизастары чүгүдә.

Часкы тарылгада киржин турар бүгү ажал-инчалерге шыаңш, чер аңдарытканда механикаторларын ортузунда политмассалыг ажалды күөтөлдөр, оларын араалга социалист чарышты калартыл, өң түнелени ой-таанда үндүрүп, кичилерин материалдык база моральдык со-нуургалын көдүрүр хөмчелерин алдыр—тоску беш чылдык келер дөрүк чымыда бедик дүжүтү өстүрери дөм баш удуз сыйгач салымшыл оң дээр ажал-агыларын уду-рутукчулары, партия, профсоюз, комсомол органиасталары хову ажалдакчыларына чедирп тайылбырлар хулаал-елет.

Л. И. БРЕЖНЕВТИН ГФР-ДЕ ЧЕДЕ БЕРГЕНИ

БОНИ. (СЭТА-ның тускай корр.). СЭКП ТК-ның Чингиз секретары, ССРЭ-ның Чингиз Советинин Президиумун ажаалтуу Л. И. Брежнев ГФР-ниң Канцлер В. Бранд-тының талаанын Баугар май 18-те Германияны Федеративт Республикасында аячорук кылып чөдө берген.

Л. И. Брежнев-биле калы оңу үдө чорутуу кичилер: СЭКП ТК-ның Политбюро ке-жигү, ССРЭ-ның даштын хөкчелер министр А. А. Громыко, даштын садик минис-тр Н. С. Патоличев, хөма-ты укар чүд министр Б. П. Бугаев, СЭКП ТК-ның Чин-

гиз секретарының дузалак-чылары А. М. Александров, А. И. Блатов, СЭТА-ның Чингиз директору Л. М. Зам-тин, СЭКП ТК-ның Лейте-ниң кичилерин эргелелдерин аралыктын В. В. Вязлини олар база мында чөдө берген.

Кель-вал ээротрому ССРЭ-ниң болгаш ГФР-ниң күрүе туктары-биле шимэи. Совет тускай самолёт аэро-дромга ужузуп чөдө баарың үдөнде истребительдерин хулаалел эскорт-биле үдө.

Самолётта үдөп келер экич чамыга Л. И. Брежнев ГФР-ниң Канцлер В. Бранд, даштын хөкчелер министр В. Шеец, Феде-

ралдыг Канцлерин чамыда оваа даалгалар талаан-биле министр Э. Бар, транспорт министр Л. Лаурин, ажал-агы министр Г. Фридрикс, ГФР-ниң даштын хөкчелер министр-генерал статс-секретарь П. Франк, федералдык чазактын парлала бол-гаш информация эргелелдерин удурутукчуу фон Вехмар, ГФР-ниң ССРЭ-де элчиги Х. Зам олар барып уткаш.

Л. И. Брежнев, оңу үдө совет албан кичилеринге Федералдыг Канцлер лиз ба-ыр чедирген.

Л. И. Брежнев болгаш оңу үдө кичилерин ССРЭ-ниң ГФР-де элчиги В. М. Фа-

лин, Совет Эвелелиниң хү-нерин Дортумунда эрттирп турары-биле хабаштыр ГФР-де чоруп турар ССРЭ-ниң култура министр Е. А. Фурцева, ГФР-де совет атын черин болгаш өскө-даа совет албан черлерин ажал-дакчылары уткаш.

Хой бодук совет, барымы-герман болгаш даштын жур-налисттер аэродромга турга.

Совет Эвелелиниң болгаш ГФР-ниң күрүе гимнерин ирледиң күөсеткен. Л. И. Брежнев биле В. Бранд ху-дул таңымалыны баары-биле эрткен. Федералдыг Канцлер байырыг чүдө чү-гаала.

В. БРАНДТЫНЫН чугазы

Дээрги Чингиз секретары. Силерин келгенге өө-рүң тур бис, Совет Эвелели-не бирги кичиниң Германия-ның Федеративт Респуб-ликамыча аян-чорук болу-ар аргалык бот бергенге өө-рүң тур бис.

Ону Европада байдал ак-жип турарының бистеге ул-тарымы тайынны күөп ту-рарының, дүшүрүгү чорук-

ту кошнадыр болгаш ажал-иниң калы ажалдакчыга иди бот дөм күөкөнш-кинериниң калы салып ту-рарымыс баштык кылдыр көрүп тур мен.

Човулаңар долган төөгү бистеге бот-боттарымыс баар орукту тып алырымыс бергелетип келген. Ылаңаа-даа чаз эгелелелериниң ты-паны бис: 1970 чылдың август

12-де чарган керээвис шик-пиринг үе-чада боту берген. 1971 чылдың сентябрда Крымга алабаашы болгаш кичи-нара чок база үрүдү-чүлел бөсөдалар үдөнде бот-боттарымыс эки бичип алган бис.

Дээрги Чингиз секретары, Германияның Федеративт Республикасында эге баштай аалдап келгенге бо.

Ам тайын калы ажалда-кымын чугалакчыга деп адаары күөкөнш бистеге чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Ол чаагай күөкөнш-биле калы: Кирин муорталар!— деп чугалап тур мен.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-рымы сес чугалаан.

Л. И. БРЕЖНЕВТИН чугазы

Хүдүлүг дээрги Федерал-дыг Канцлер! Хүдүлүг калынар болгаш дээрлер!

Байыр чедирген өстери болгаш чаагай күөкөнш-кени даш дээрги Федерал-дыг Канцлер бастыр шупту шыныч сеткил-биле өөрүң четтирдик. Боттарымын талаанын Силерге болгаш Силерин калы ажаллап ту-рар өөрүдөргө байыр чедир-рин, Силерге болгаш Силериниң Федеративт Рес-публикамын бүтү хамат-лырга тайындык болгаш чаагай чорукту күөкөнш-кени даштыңар чөмүш-кени көртүр.

Силерин-биле ийи удаа ужурашкан бис, дээрги Феде-ралдыг Канцлер, ийи удаа ужурашкан бис, Силериниң ужурашкан болгаш бис. Ам Силеринде, Федератив-тиг Республикада, келдим. Чаа чуртка аян-чорук бүр-үгү келдө согуз болгаш өө-рүңчү болушкун. Удуз ужуз-дузалыг сорулгаларын шиктирлээр-биле база хол-баалыг бо-даа аян-чоруктан кичиниң сеткил хавар апа-ры чугааңок.

Ажым-биле чугалааң: чүдө көр болгаш дыңаар апаар бүтү-ле чүдөргө удуз сонуургал-биле эвес, харын хаматтын мурунда ам болур апаар чугалакчыларын-биле холбаалыг харымсал-гы медеп бир чорук-биле мында калган мен.

Эзелч эвес орукту эрлеш алаң дүжүдүм болуп, бо чугалакчыларын кыл-дыр деп турар болгаш бис. Бисте аян керээ—1970 чыл-дың керээви бар. ССРЭ-ниң болгаш ГФР-ниң арамыла аян-чорук талаанда харыл-заалары хөкчүдөргө ха-

тат Республикада, келдим. Чаа чуртка аян-чорук бүр-үгү келдө согуз болгаш өө-рүңчү болушкун. Удуз ужуз-дузалыг сорулгаларын шиктирлээр-биле база хол-баалыг бо-даа аян-чоруктан кичиниң сеткил хавар апа-ры чугааңок.

Ажым-биле чугалааң: чүдө көр болгаш дыңаар апаар бүтү-ле чүдөргө удуз сонуургал-биле эвес, харын хаматтын мурунда ам болур апаар чугалакчыларын-биле холбаалыг харымсал-гы медеп бир чорук-биле мында калган мен.

Эзелч эвес орукту эрлеш алаң дүжүдүм болуп, бо чугалакчыларын кыл-дыр деп турар болгаш бис. Бисте аян керээ—1970 чыл-дың керээви бар. ССРЭ-ниң болгаш ГФР-ниң арамыла аян-чорук талаанда харыл-заалары хөкчүдөргө ха-

маарышкан каш-даа тодаргай дүжүдүм болуп, бисте бар. Бисте ийи чыл ажыг үдөш практика база бар, ол прак-тиканың боттарымын кичиниң байдалыда керөөнчү чаагай идеялар амидирдә боттарымын эгелээ.

Эки үдөшүн салдырган деп чугалаң болур-дур. Бистеге чурттарымын арамыга чаагай кожа-хөлбө харыл-зааларын бичиг сууруп ол үдөшөгө ам тургузар апаар. Ол черекке боттуг салымш-кени кичилеринге белең бис, ылаңааш ГФР-ниң кү-рүе удурутукчулары бистеге улустарымын чаагай чо-рувуга пүрүдө, Европада бичиг тайынны мурунда чаа ажалыг черекти кылыр дөм база бүтү-ле эргекон чугула күөкөншкенин сазыр боор деп илетен турар бис.

Кичээлге садып, чымыч чаагай хулаал алганмыңар даштыңар чөмүш-кени көртүр.

Силерге болгаш мында турар бүтү кичилерге чугаа-чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Ол чаагай күөкөнш-биле калы: Кирин муорталар!— деп чугалап тур мен.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-рымы сес чугалаан.

ГФР-де совет атын чер-ин болгаш өскө-даа совет албан черлерин оңу ут-куп келген ажалдакчылары-га, журналистерге СЭКП ТК-ның Чингиз секретары чөдө берген, чурттын хаматында медилешкен. Л. И. Бреж-невке руутлар чектер экет туускан.

Уткушкунуң байырыг бәулаи дооулан соода Л. И. Брежнев биле В. Бранд маанига олуркан. Мото-циклдериниң хулаалел ас-поруна дүтөш шунушкан машиналар совет ажал-а-ры ГФР-ге чоруп турары үдөнде турар алары Петерберге угаандыр чо-рупкан.

Л. И. Брежневтин алдары дээш шайлалга

БОНИ. (СЭТА-ның тускай корр.). Май оң өскөш кел-генге Федералдыг Канцлер В. Бранд, Штутгарт орду-нун СЭКП ТК-ның Чингиз секретары, ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумун ажаалтуу Л. И. Брежневтиң алдары дөм шайлалга тур-густы.

Шайлалгага Федералдыг чазактын кежигүнери, пар-ламентке таласалар пар-тияларын, бюджетта де-путаттары, элчи каш чер-лерин премьер-министрлер, Бонн хоорайның обер-бург-омистра, профваалдериниң сургагы ажалдакчылары, ГФР—ССРЭ идиалелдиз

ажылдакчылары олурукка-лар.

Совет таладан Л. И. Бреж-невти үдөп чорутуу албан кичилер алаа барганаар. В. Бранд чымтаңнарга чүдө чугалаан.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-

рымы сес ал, чүдө чугалаан. В. Брандтың болгаш Л. И. Брежневтиң чугаала-рын чымтаңнаар удуз кич-көңей-биле дыңаан болгаш адыш часкаашкынары-биле уткаш.

Шайлаа найырадыг бай-далга бооп эрткен.

В. БРАНДТЫНЫН чугазы

Дээрги Чингиз секретары! Бистеге бо керээвис аал-дап келгенге хөкчелер Силерге болгаш Силериниң өө-рүң тур бис, Совет Эвелели-не бирги кичиниң Германия-ның Федеративт Респуб-ликамыча аян-чорук болу-ар аргалык бот бергенге өө-рүң тур бис.

Ону Европада байдал ак-жип турарының бистеге ул-тарымы тайынны күөп ту-рарының, дүшүрүгү чорук-ту кошнадыр болгаш ажал-иниң калы ажалдакчыга иди бот дөм күөкөнш-кинериниң калы салып ту-рарымыс баштык кылдыр көрүп тур мен.

Човулаңар долган төөгү бистеге бот-боттарымыс баар орукту тып алырымыс бергелетип келген. Ылаңаа-даа чаз эгелелелериниң ты-паны бис: 1970 чылдың август 12-де чарган керээвис шик-пиринг үе-чада боту берген. 1971 чылдың сентябрда Крымга алабаашы болгаш кичи-нара чок база үрүдү-чүлел бөсөдалар үдөнде бот-боттарымыс эки бичип алган бис.

Дээрги Чингиз секретары, Германияның Федеративт Республикасында эге баштай аалдап келгенге бо.

Ам тайын калы ажалда-кымын чугалакчыга деп адаары күөкөнш бистеге чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Силерге болгаш мында турар бүтү кичилерге чугаа-чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Ол чаагай күөкөнш-биле калы: Кирин муорталар!— деп чугалап тур мен.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-рымы сес ал, чүдө чугалаан.

ГФР-де совет атын чер-ин болгаш өскө-даа совет албан черлерин оңу ут-куп келген ажалдакчылары-га, журналистерге СЭКП ТК-ның Чингиз секретары чөдө берген, чурттын хаматында медилешкен. Л. И. Бреж-невке руутлар чектер экет туускан.

Уткушкунуң байырыг бәулаи дооулан соода Л. И. Брежнев биле В. Бранд маанига олуркан. Мото-циклдериниң хулаалел ас-поруна дүтөш шунушкан машиналар совет ажал-а-ры ГФР-ге чоруп турары үдөнде турар алары Петерберге угаандыр чо-рупкан.

Силерге болгаш мында турар бүтү кичилерге чугаа-чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Ол чаагай күөкөнш-биле калы: Кирин муорталар!— деп чугалап тур мен.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-рымы сес ал, чүдө чугалаан.

ГФР-де совет атын чер-ин болгаш өскө-даа совет албан черлерин оңу ут-куп келген ажалдакчылары-га, журналистерге СЭКП ТК-ның Чингиз секретары чөдө берген, чурттын хаматында медилешкен. Л. И. Бреж-невке руутлар чектер экет туускан.

Уткушкунуң байырыг бәулаи дооулан соода Л. И. Брежнев биле В. Бранд маанига олуркан. Мото-циклдериниң хулаалел ас-поруна дүтөш шунушкан машиналар совет ажал-а-ры ГФР-ге чоруп турары үдөнде турар алары Петерберге угаандыр чо-рупкан.

Силерге болгаш мында турар бүтү кичилерге чугаа-чугалакчыгамыс бо хү-нерде тургузчулар бис.

Ол чаагай күөкөнш-биле калы: Кирин муорталар!— деп чугалап тур мен.

СЭКП ТК-ның Чингиз се-кретары Л. И. Брежнев ха-рымы сес ал, чүдө чугалаан.

ГФР-де совет атын чер-ин болгаш өскө-даа совет албан черлерин оңу ут-куп келген ажалдакчылары-га, журналистерге СЭКП ТК-ның Чингиз секретары чөдө берген, чурттын хаматында медилешкен. Л. И. Бреж-невке руутлар чектер экет туускан.

Уткушкунуң байырыг бәулаи дооулан соода Л. И. Брежнев биле В. Бранд маанига олуркан. Мото-циклдериниң хулаалел ас-поруна дүтөш шунушкан машиналар совет ажал-а-ры ГФР-ге чоруп турары үдөнде турар алары Петерберге угаандыр чо-рупкан.

Чарыштыг бүдүрүлгелер

В. Ф. Крончак. Улуг-Хемин совхозунда удуз мастери Социалист Күш-ажылдык Маалыры А. А. Мухоморов-биле информация-ны үрүчүгү сөзүп турар.

ЧУРУКТА: сөөдөчү-лар кичаар ажаллап ту-рары? Социалист чарыш материалдары-биле та-ныжып турар В. Ф. Крончак (сөмөгү талада ийги) болгаш СЭКП-ниң XXIV съездин аттыг бригаданың кежигүнери, наң экил-дикчииниң дузалакчыла-ры В. А. Соловьев, Г. Н. Андронов, наң экил-дик-чиги П. А. Сатанга, Устун-де—Челобискиниң метал-лургия заводу.

Б. КЛИНИНИЧЕРНИН ФО-ТОУ. (СЭТА-ның фотохронка-ны).

Баштайгы салдар

1973 чылдың салдарының сезонунда чоктаа чаз ажалытканын бистеге солугуус май 12-де дыңаткан. Ылаң Бил-Хемин өрү өскөш кезек тепохолдар Ырбай-дан баштайгы салдары наймысала Кызылдың ийи ажал-лап кылыр бүдүрүлгелеринде эжелелгенер.

Агаар-бодустун байдалы сүтүжүлгө кончуг-ла таарым-ча чок бооп турарын баштайгы эжиндириниң көргүскөн. Катерлер чоктан турда Бил-Хем кончуг терең турган, оң соода хар чап, додотан эгелээр хөм сымап, саары-лар эртмөстөй берген. Ылаңаако Тываның дуржул-галар хөмчилер капитанар М. А. Алаң-оол, Н. В. Нугис, Л. С. Илюкин болгаш өскө-даа хой ийиң салдарын бадирганар.

Язым-бүрү чүк сөөртүр баржалар болгаш суднолар Току районче он тонна ажыг аш-чөм база үдөшүр ба-раанын сөөртүп чедирген.

Бо чылдың июнь айда ажычы чоннар депутаттарының чер-чер Советтериниң 1971 чылда сонгуттурган бүрүн эргел-лениң хуулазы төнер. Чер-чер Советтеринге эзелчелт сон-гузда 1973 чылдың июль 17-де, воскресеньеде болур. Амгы үдө бүгү туртта ам болур сонгуздага белектер калбарган. Ол сонгузда үдөнде ажычы чоннар депутаттарының 50 ажалы муң чер-чер Советтериниң, оң шиптеде районларын 2970, хоорайларын 1978 болгаш 44 муң ажыг көдө, суур Советтериниң депутаттарын сонгуур ужузуг. Сонгулда скругтарын тургузары дооулаңар.

Чер-чер депутаттың кандидаттарын эжиндип турар. Ажалы чоннар боттарының кандидаттарына ажалын аңганын, колхозчу тараачыларын, күш-ажалык пители-генцияны оң дээр төлөөкчелерин аңап турар. Депутатка кандидаттарын бүртүкери эгелээ.

◆ МОСКВА. Май 17-де на-ймысалага округтарын сон-гулда комиссары Москва хоорай Советиниң депутат-тарының кандидаттарына Вла-димир Ильич аттыг электро-механика заводуун токары.

Социалист Күш-ажылдык Маалыры А. А. Ленин, Ко-Мостудунуң №1 бажың ту-лаары Советиниң депутат-тарының кандидаттарына Вла-димир Ильич аттыг электро-механика заводуун токары.

БҮРҮТКӨН ЭГЕЛЭЭН

дүт институтун студентини Н. Е. Ямолычеваны бүртү-көт. СЭКП ТК-ның Политбю-ро кежигү, партияның Мос-кы хоорай комитетиниң бир-ги секретары В. В. Гришин, Моссовет кукумуунуң дарга-зы В. Ф. Прохоров, Моско-вон район Советиниң кукуму-унуң даргазы Ю. Н. Валов бо-гаш өскө-даа Моссоветтиң депутаттарының канди-даттарына бүртүкери.

◆ ЛЕНИНГРАД. Округтар-нын сонгулда комиссары Ленинград хоорай Советиниң депутаттарының канди-даттары кылдыр Кара Марк ат-тыг машина гудар кат-ты.

жышкыныкың код заводуун сасары В. А. Луканин, СЭКП ТК-ның Политбюро кежигү-нүнө кандидат, партияны Ленинград обкомунуң бирги секретары Г. В.

Партий жамыдырал КОММУНИСТЕР МУРНУКУ ОДУРУГДА

Бистин Бай-Тайга районун коммунисттер партиянын XXIV съездинин төгүдүгү шийт-пирлерин амыдыралга боттандырар сорулга-биле тоску беш чылын шийтирилди үшкү чылына бедиткен социалисттик дүлөөлөргө алынган бүгү чон-биле калы куженишкенин амыдырал турар.

Бо чылын районун көдөз ажил-ишчилери 1700 тонна этти, 196 тонна дүктү, 380 тонна сүтү күрүгө сазар болган пландан ажы 110 тонна этти, 5 тонна дүктү болган 32 тонна сүтү сазарын база хүдөөнөн. Бо уугу болган харысалгалыг ажил-көдөз күүсидирин аван-гардым коммунисттер болуп турар. Беш чылын планын хуусаа бетинде күүсидир дөш, ылангы оон шийтирилди үшкү чылын планын онаалаларын күүсидир дөш чер-черде калбарган социалисттер чарыштын организацылары болган баштакчылары коммунисттер болуп турар.

Материалдыг бүдүрүлгезинде амыдырал турар коммунисттерин саны өсүп турар. Чүгө мал ажылында беш 118 коммунист бар. Коммунисттерин мурнуку одуругда амыдырал турарын нийти ажил-агылык чедикшигени шийтирилди салдарын чедирген. Районун ажил-агылыгы бо чылын бирги кварталында күрүгө этти сазарын планын 121,5 хуу, сүтүн—153,4 хуу күтсөткен. Ажил-агылар аразынга калбарган социалисттер чарыштын тилекчиси «Мурнакчы» колхоз болган. Аяа СЭКП райкомунун болган райкүүс-комунун шийтирилди Кымыл ту-

гун тывыскаан. Ук колхозта СЭКП обкомунун кезигүү Ооржак Өзөй-оолдун удуртуп турары хойжу бригада төрүтүр 100 хойжа онааштыр 86 хура-ганын камгалап алган. Брига-данын кезигүүнери коммунисттер Салчак Тойбу төрүтүр 100 хойжа онааштыр 105. Хертек Балдан 103. Донгак Ады-оол —100 хураганын тус-тузунда камгалап алганнар.

«Мурнакчы» колхоз 1972 ажил-агы чылында чүгө мал ажылынан 116 мун рубльдин арыг өрүлгөзүн кирип алган ында амыдырал турар мал-чыныларын, ылангы комму-нисттерин колхоз бүдүрүлгезинде иденкейлиг ажил-агынын херечиси болуп.

Мал ажылынын продуктуларын бүдүрүлгезинде коммунисттерин мурнакчы ро-лю бедип турарынын бир чы-жын «Төз» совхозтан база көргүзүп болуп. Ук совхозтун Эр-Хавак сүт-бараан ферма-зынын коллектив бо чылын бирги кварталында күрүгө сүт сазарын планын 161 хуу күтсөткен. Фермада 16 коммунист шүтү бүдүрүлгөзү амыдырал турар, оларын он ужу саанчылар. Коммунист Мыра Монгуш бо чылын бирги кварталында бодунга бы-жылаан бир сазар ишенден-не 635 кг сүтү саап алган, саанчылар ортузунга калбар-ган социалисттер чарыштын тилекчиси болган. Ында амыдырал турар анык саанчы коммунисттер Сагды Караш, Ро-за Билей, Чечек Чанал, Ыр-заа ажаакчымыз Дүүн-оол. Ыр-газ олар социалисттер чары-штын мурнакчылары болуп ту-рар. Ооң-биле калы бүдүргөн

продукциянын шынарынче кичиңгей салыры база улгаткан. Бирги кварталда сүтүн шына-рын, ылангы оон үсүкүрүн бедиткени дөш ферманын саанчылары барык бир мун рубльдин немелде төлөвирин алган.

Мал ажылын хөгжүдериин херезинге боттарынын хуула үдөгөр-чизин көргүзүп, үлүг-хууун кирип турар хей-хей коммунисттерин адап болуп. Ооң чизинге «Төз» совхоз-та Хертек Ады-оолдун, Салчак Чудуму, Салчак Канжанын, Салчак Конгарын, «Кара-Хөл» колхозта Салчак Дамбаны, Хертек Сагдын, Иргит Баа-чийны болган өскөдөрү-баа хамаарыштырып болуп.

Коммунист кижиге ажил-агынын кандыг-даа адырынга бодунун хуула үдөгөр-чизин көргүзүп, үлүг-хууун кирип турар хей-хей коммунисттерин адап болуп. Ооң чизинге «Төз» совхоз-та Хертек Ады-оолдун, Салчак Чудуму, Салчак Канжанын, Салчак Конгарын, «Кара-Хөл» колхозта Салчак Дамбаны, Хертек Сагдын, Иргит Баа-чийны болган өскөдөрү-баа хамаарыштырып болуп.

Мал ажылынын продуктуларын бүдүрүлгезинде коммунисттерин мурнакчы ро-лю бедип турарынын бир чы-жын «Төз» совхозтан база көргүзүп болуп. Ук совхозтун Эр-Хавак сүт-бараан ферма-зынын коллектив бо чылын бирги кварталында күрүгө сүт сазарын планын 161 хуу күтсөткен. Фермада 16 коммунист шүтү бүдүрүлгөзү амыдырал турар, оларын он ужу саанчылар. Коммунист Мыра Монгуш бо чылын бирги кварталында бодунга бы-жылаан бир сазар ишенден-не 635 кг сүтү саап алган, саанчылар ортузунга калбар-ган социалисттер чарыштын тилекчиси болган. Ында амыдырал турар анык саанчы коммунисттер Сагды Караш, Ро-за Билей, Чечек Чанал, Ыр-заа ажаакчымыз Дүүн-оол. Ыр-газ олар социалисттер чары-штын мурнакчылары болуп ту-рар. Ооң-биле калы бүдүргөн

МОЛДАВ ССР. Котовацкий районун «Молдова» колхозунда хлореланы чылдың бүгү дүрүзүндө өстүрүп ап турар. Ону тускай чекте кылып турар. Ол хунуң-не хлореланын алдан тонна холумаан болаш үнелге витамин бүдүмөдөдөрүн берип турар. Оларны мыйыстыг бода мала, хаванча бол-гаш куштарга немелде чем кылдыр берип турар.

ЧУРКАТА: хлореланы кылар цех.

В. ДРАЙШЕРНИН ФОТОЗ.

(СЭТА-нын фотохроникасы).

Триллион киловатт-шак

Бистин чуртувус 1975 чылда 1 триллион киловатт-шак электрэнергияны бүдүрүп үндүрер. Ада-чурттуң электрэнергетика үлөтпүрүнүң хөгжүлгөзүнүн дуга-йында ССРЗ-ниң энергетика болгаш элек-трификация министр Петр Степанович НЕПОРОЖНИННИН чугаазын парладымыс.

Тоску беш чылдың баштай-гы ийи чылында чурттуң энергетика күчүдери барык 25 миллион киловаттка өскөн. Ажылгаа чаа кириген күчү-дери бүдүрүп турары энергия-биле чели миллион ажыг амыдакчылык бүдүрүлгөзү чер-лерин хандырып болуп.

Эрткен чылдың июльда чу-гула болушкун болган. Күрү-не комиссиязы делегейге эң улуз станцияны — Енисейге Красноярск ГЭС-ти ажылгаа хүдөөп алган, оон күчүзү—ал-ды миллион киловатт. Ол бо-ла капиталисттер делегейин эң улуз гидростанциязы Джон Дейден (АКШ) ийи чартык ка-тап улуз станция болуп.

Беш чылдың баштайгы ийи чылынын чаа тутулганын аразына Украинада Каневтик гидростанциязы база бар тур-ган. Ол станция дөргө Днепр-де дистинчиден нийи-ти күчүзү 3 милли-он киловатт ажып турар алды гидростанцияларын аныча. Ол каскадтык эң баштайгы —«Днепростан» 1927 чылда тутуп өгөлөөп болуп. Ол үгө хамаарыштыр алырга, «Дне-прогес» дөргө Европага эң улуз станция турган.

Эрткен чылдың декабрынын төңүзүндө Сыр-Дарыя ГРЭС-тин баштайгы энергетиканын ажылгаа кириген. Ол ГРЭС дөргө чуртта тутуп турар чы-лыг станцияларын эң күчү-лүт. Оон төлөвлөп күчүзү 4,4 миллион киловатт. Ол станцияны чоокка чедир-ле эң кургуч чыккан Аң ховуда тутуп турар. Оон энергиязы тутуп чоогунда металлургия заводун, кургак хову-шөдөрин сугтарарына амыдаар.

Эрткен чылын делегейин эң ыраккы соңгу чүгүндө гидроэлектростанция — Усть-Хантай ГЭС долу күжү-биле ажылдап өгөлөөп. Ол станция-ны Енисейнин Соңгу Дөштүг океанга кирип чыдар черинде адырында туткан. Ол станция чурттуң поляр дөргөзөндө ра-йоннарын электрэнергия-биле хандырып.

Бо беш чылда энергия ба-эринин көл үндөзүн болза чылыг күжү-биле ажылдаар станциялар бо-луп. Ам безин оларын про-дукциязы ССРЗ-ниң электро-балансынын 80 хууун эе-деп турар. Бисте хөмүр-даш-тын, бойдуз газынын, сланец-терини бойлак курлавырлары шийчилетинген, оон азынчаа чылыг энергетиказын моон сонгаар-даа хөгжүдериин ба-зазы быжыг. Бо беш чылда энергетика үстүрүнүн күчү-дери улагтыларынын барык чеден хире хуузу чылыг күжү-биле ажылдаар станцияларын үлүүгө онаашыр.

Чылыг энергетиказынын хөгжүлгөзү күчүдериин кон-трастары-биле, агрегат бүрү-зүнүн күчүзүн улагтылары-биле сырый харылаагыт.

Соөлгү үдө делегейин өскө-даа чурттарында ышкаш, ССРЗ-де улуз энергия блокта-рынга чангыс эзектиг турбо-агрегаттарын ажылгаары не-птеризин. Чангыс котёл болгаш чангыс турбина—амгы энерго-блок ыныг болуп, үжүрүт. Улуз блоктар ажылгаарына таарымчалыг: оларын тутуп тургузарына үндүрер капитал чарыдалдар аяаңжыр, туту-гун хуусаа кызылалар, оларын башкаар кижилерин саны база өвөш болуп. Бо чы-лын Костромада бир станцияга делегейге эң улуз дөш энерго-блоктарын бирээзи (1200 мун киловатт) тутуп өгөлөөп.

Бистин чуртувус атом энер-гиязын тайбын сорулгаарга эге баштай ажылдап өгөлөөп чүрт болгай. 19 чыл бурунгаар Москва чоогунда Обнинскиге баштайгы атом станциязын ажылгаа кириген. Ам атом адрозунун энергиязын ажы-лап турар станцияларын са-ны көвүдөн. Оларын энергия курлавырлары өвөш, ычла-а-даа сайырангай ажил-агыларды черлерде тутуп турар. Ындыг станцияларын тууду моон сонгаар-даа улам калбарар. 10—12 чыл дүрү-зүндө оларын күчүзүн 30 миллион киловатт чедирери көрдүнгөн.

Үстүндө чугаалаанымыс чүүлдөр гидроэнергетиканын ужуз-дузанын бичелдеп шы-даваас. Чурттуң гидроэнерге-тика курлавырлары азия көөк-те моонөттинген, ыччанга ол районда хей гидростанция-лар тутуп турары таварылга өвөс.

Беш чылда бистин гидро-энергетиказын күчүзү 11 миллион ажыг киловаттка өсөр. Ам тутуп турарларан күчү-күшүзү-биле Ангарада Усть-Илим ГЭС-ти онзаап ай-тыр херек. Енисейде тутуп ту-рар Саян ГЭС Сибирге улуз бүдүрүлгө комплексин тургу-зарына кол ролду ойнарар. Ол станцияны күчүзү гаймачык улуз: чылда-ла 23 миллиард киловатт-шак электрэнергия бүдүрүп үндүрер.

Европа районнарына чы-лыг, атом станциялары-биле чергелештир энергия моонөзөр. ГЭС-терин тутуу өгөлөөп. Олар дүне энергияны кураа-вырлай моонөп алыр, оон сонда ажыг шыгынын үзүндө ону хергелгичтиг бөөр.

Чурттуң европа кезеңде ра-йоннарын электрэнергия-биле четке хандыра дөш энергия дамчыдарынын техни-казын сайырангайдып тур-рар. Куженишкени 200 мун вольт өскөдөр тутуп токут болгаш бүдүн чартык миллион вольт доктаама токту дамчы-лар шүтүмдарынын өн ажыгтыг болгус деп дерилгелерин чога-дып тургузуп турар. Ындыг

шүтүмнар ыракче дамчылар токка чидиргини өвөшжидир, оон дузазы-биле чөөн талакы районнарда энергияны үлөт-пүрүт Уралче, Төпче дамчы-лар апаар.

ССРЗ-ниң Чангыс аай Энер-гетика Системанын тургузар талазы-биле ажилдары улам чылыга беш чыл планында көрдүнгөн. Ам чурттуң европа кезеңин, Ортаа Азиянын, Си-бирин болгаш өскө-даа ра-йоннарын энергетика систе-малары тургузтуган. Оларны Чангыс аай Энергетика Сис-темазына каттыштырылган ажилдарын ам боттандырып турар, ол ажил 1980 чылга чедир доостур.

Барылы чүктө ССРЗ-ниң болгаш социалисттик чурттар-нын электир дамчылаанын шүтүмдары коштуган. 3ДК кезигүүнери чурттарын «Мир» деп каттышкан энерго-системаны чедикшигити ажилдап турар болгаш ону ам-даа сайырангайдылар апаар.

Бистин эртемденериниң электрэнергия алырынча чаа-чаа аргаларын шийчиле-турар. Бус-заа цикла-деринин, магнит-гидролина-мика дерилгелеринин ажил-лаар аргаларын өөрөп, олар-ны ажилдарына кичиңгей салып турар бис. Чылыг энер-гиязын магнит-гидродинами-тик генераторларын дузазы-биле электрэнергияже дөрт хуудуларынын шенелде де-рилгери тургустунган. Кеди-янда барып ол арганы калаа-была ажиллаар, чүгө дөргө чылыг станцияларында ол дерилгенин чарыгалы өвөш, олар чүүлдү барык бүдүн чар-тык катан өвөшти чарыгал-рын саналгалар көргүзүп ту-рар.

Чамдык металлдарын хо-лукаазы динизг соонга элек-тир дамчыдарына таарымча-лыг. Электрэнергияны чиди-рилгери чоокка дамчыдарынын ай-тырын шийтирилгезинде ол чорук практиктиг ужуз-дуза-амы. Ол талазы-биле солу-а ажилдарын чорудуп турар.

ШЫНАР СОСТАВЫН ЭКИЖИДЕР ДЭЭШ

Чоокта чаа бистин солуга «Партияга хүдөөп алышкы» деп мурнуку чүүл паразиттин-ган. Республиканын чамдык партия организацилары ону чугулаа көрүп, мыа айткан чедер, четпес ажилдарга ха-маарыштыр калды-кандыг хөгжөдөргө алынган редак-цияга дынаилдып бижөөн.

«Шын» солунун редакция-зынга бо чүгө хобаштыр кээп турар чаагаарда пар-тиянын шынар составын ажилдын аныгын мурнакчы төлөкчилеринден, эң ыла-нгы комсомолду дамчыштыр хүдөөп алышкы-биле эки-жидип, быжыгалаарынын хем-чегелерин алган партия ор-ганизацияларын удуртучу-лары дынаилдып турар.

СЭКП-ниң Бай-Тайга рай-комунун секретары эш С. Орус-оолдун бижээни бо-ла: «Бо чылдың апрель 12-де «Шын» солунун «Партияга хүдөөп алышкы» деп мур-нуку чүгүдө айттыганын чамдык четпестер биске баа хамаарыштыр турар. Ыччанга ук чүгүдө секретариатка чу-таалажып юргөн. Ра-

боннуң партия органи-зациязын СЭКП хүдөө-лгөзү комсомолду дам-чыштыр хүдөөп алышкыне чөвүтүрүлгөзү хөгжөдөргө алынган редак-цияга дынаилдып бижөөн. 1972 чылда 7 ки-жиги, а бо чылдың бирги кварталында 13 кижини ком-сомол дамчыштыр партияга хүдөөп алган бис. Моон сон-гаар бо айттыгы улам улуз кичиңгей салырын парком-нарга, ВЛКСМ райкомнары-га дааскан.

Партия хүдөөлгөзүне хүдөөп алган соонда кандаат ста-жын эртин турарлары ор-тузунга кижиндилге ажи-зын алынганын кошкы кичи-ңгей салып турарын он чүгүдө шүтүмчүлүгүн. Оларга эң ылангы Чон-Хемчик, Тагды, Тес-Хем районнарын, «Тыя да-гудуг» тудуг, «Тыя ко-балыт тудуг» эргелдерин партия организацилары ха-маарыштыр турар. «Тыя ко-балыт тудуг» тудуг эргелде-ниң партия эге организацила-

рынын хураанын «Шын» со-лунун партияга хүдөөп алышкы дугайында чүгүдүн хангызы-биле чугаалажып көргөш, ында бистин эргеле-ге хамаарышкан шүтүмчүлөк долузу-биле шын болганын демдегиле—деп, эргелдерин парком секретары эш Н. Ко-нохов диннаткан. Партия хү-дөөлгөзүнын шынар составынче кол кичиңгей салып ажил-даары — кол сорулга болурун бэрмдалааша, бо чылын 7 кижини комсомол организа-циязын дамчыштыр партияга хүдөөп алганын ол бижип ту-рар. Парком коммунисттерин, эң ылангы кандаат стажын эртин турарлары ортузунга кижиндилге ажилын күш-тедилер хемчегелерин ап ту-рар.

Партия бодунун шыныг ду-залакчымы болгаш курдавы-зы— Ленин комсомолду дамчыштыр чаа-чаа күштерин ап турар. Бо айттыгы чам-дык партия организацила-рында четпес көрүп турарын

мурнуку чүгүдө айткан. Эң ылангы ажилын аныктар дык хей Ак-Довуркага, Хо-ву-Аксында болгаш чамдык районнарда комсомолду аны-ктардан партияга хүдөөп алышкы ажилы кошкы бөөп турар. Аныктарын ком-сомол дамчыштыр партия хүдөөлгөзүне хүдөөп алыр та-лазы-биле четпестер дугайын да мурнуку чүгүдө шүтүмчү-лөк көчүш шын деп хүдөөп алган. СЭКП-ниң Тожу рай-ком ажилчыларын болгаш комсомолчуларын төлөкчилеринде партияга хүдөөп алышкыне кол кичиңгей салып, бо талазы-биле тодар-гай хемчегелерин алганын пар-тия райкомунун секретары эш А. Загайнов биске бижээ.

Партия хүдөөлгөзүне ажил-чын болгаш көлхөзү тар-а-зын чоңун төлөкчилерин-биле өздөдөниң Эрэн рай-онда оожум чоруп турарын «Шын» мурнуку чүгүдө айтканы долузу-биле шын

болганын партия райкомунун секретары эш Т. Тоюндун редакцияга бижээп, районда партия организациларынын бүгү секретарынын хура-лына ону чугаалажып көр-гөш дарый хемчегелерин ал-ганын база диннаткан. Бо та-лазы-биле ажилды экижидер дугайында тодаргай айтшы-мын партия организацила-рына берген.

Партиянын XXIV съезди-ниң СЭКП ТК-нын Чыгыш сек-ретары эш Л. И. Бреснев-тин кыяган илеткелде моон сонгаар партиянын чугула са-гыш салыр чүгүдө он шынар составын улам экижидип, ону ажилчыларын болгаш аны-ктарын мурнакчы төлөкчи-леринде додурлары болуп дөргөн айткан. Партияга хүдөөп алганынын ортузу-га политкандидаттыг ажилды улам күштелдир, оларын тоску беш чылдын планын даалгаларын хуусаа бетинде күжүдериинче моон-нэри хунуң эң чугула сору-газы бөөп турар.

Болганын партия райкомунун секретары эш Т. Тоюндун редакцияга бижээп, районда партия организациларынын бүгү секретарынын хура-лына ону чугаалажып көр-гөш дарый хемчегелерин ал-ганын база диннаткан. Бо та-лазы-биле ажилды экижидер дугайында тодаргай айтшы-мын партия организацила-рына берген.

Партиянын XXIV съезди-ниң СЭКП ТК-нын Чыгыш сек-ретары эш Л. И. Бреснев-тин кыяган илеткелде моон сонгаар партиянын чугула са-гыш салыр чүгүдө он шынар составын улам экижидип, ону ажилчыларын болгаш аны-ктарын мурнакчы төлөкчи-леринде додурлары болуп дөргөн айткан. Партияга хүдөөп алганынын ортузу-га политкандидаттыг ажилды улам күштелдир, оларын тоску беш чылдын планын даалгаларын хуусаа бетинде күжүдериинче моон-нэри хунуң эң чугула сору-газы бөөп турар.

Орук демдегелели

ЧАСКЫ ДАҢ БАЖЫ. Чер чоруту чырып кел чораан. Чызын чүгү-даа чү-ве эртежи-ле болгай. Часкы ижит ажил-ууа өйндө кы-на тавар удуң чылар боор ийин. Мен база-ла ийи кат гостиницанын часкы хү-биле денге тургам, сонгандан хара, өөрүмү маваганын түр мен.

Дү-ле сурагым Барык ховузу ортежи херелте эки берген, чиргилденип, ке-герип каап, тараажыларын кый дөңгөт, чаагай өсүп чымдыр.

Барык ховузу! Ол дөргө Тыванын өң-не удуз дөш хо-вуларынын бирээ-ле болгай. Бо хунерде мыа байлак та-раа-халыларын буга-суумун эркин амып, өргүн хемнер чед мөөрөп хайгыштыр чылар. Барык ховузу дөргө эртем-шиялалда бугу-биле кылган, дөргөн ажил-көдөзү дүртүг. «Барык буга» дээр бол-баазын буга-сугаттыг, совхоз, колхозтун мун-мун өр мал-дары оларлар шынаа-шык-талыг. Ол хову караа четпес талыг-ла чоруп каан: бир талазы Бай-Тайганын Төзү тучке, өскө ужу улуз Аянга-

тыже, алдым кыдым Хемчик шынаагычте шөйлүп чорут-кан. Шыгыр Пиче-ооловчы бодомунун өттүр билгенге чугаалам.

ЧАСКЫ ЧУГАА-СОТ УЛАМ-ЧУГААШАН... Машынын дүргөниг чазыгыг орук шөйлүп каап, эгип каап кел чытты.

Аянгагынын улуз оруундан солагай талаже эй тыркан. «Барык» совхозтун Бижи-тик-Хал сайырычте халдып үндүс. Оруктун солагай та-лазында шыктын дык улуз девискээринде чагылар ка-дылаша, тенниг демир-биле лезь кажаалан каан тур. Сов-хоз директору Анатолий Вла-димирович Порожневский ынаар холу-биле айткан:

— Маана, 280 га черге, үр ажыгаар күлүктүрүт өйрлөр тургузар бис, ыччанга та-рымал сикенер тарыр ажил-че кирер дөш, бедеткел кы-лып турарымыс бо ийи—деп, элбек эт, сүт, күл бүдүр хемчегелерин сонугадып чу-гаалам.

— Харын силерин Бижи-тик-Хал сүт-бараан ферма-зын дүгү бүдүрүлгезинин Ак-Довурак хоорайнын ажил-чыларын сүт-биле хандыра сорулгагы болгай. Кончуг шымай-дыр, мооннары харын дүргөдир-ле болунара эки-лар—деп, партия райком-нун бирги секретары эш Ку-лар директору дөтөз—ону дүргөдир талазы-биле дем-

БАРЛЫК ХОВУЗУНУН ХАРЫ ШАГДА ЭРЗЭН, буга-сууму тараа шөлдүн сугтарган, күчүдүг тракторлар динмешкен, машина-чепес часкы хүн караанга чайы-налган сорукуту-ла чүгө! Бо дүвүрениң ажил-ишчи, тараа-лан-халыдан, малчын ховунун дал ортузун-биле чазыгыг орук өрткөн. Ооң-биле газым ма-шина база-ла сорул хер берген, караа четпес ховуу кеджидир караннады мыл ор. Ол-ла Барык ховузунын хүнгээр өдөндөк улуз, бие Аянга-тар болгаш Шыраа-Будактар шөйлүп үгөн. Ыччаага хову-же чараш-чараш тейлерин, үзүч-суук сайырларын да-лар чергележиң баткан. Олар-нын хары шокарарып эрип келген, ырактан хүн ууар көөргө, чуга чыричкан-биле шытыганын көгөрип чылар. Дагаар эдөө шыктарда, кыш-тагыда кодан-кодан аалдар чыгы-бузу бурулган, хойлары белдерде чаттыла өйтканд кес-түп тургузар. Оларын хой-ларын чаш хураганын шагда-ла менди чаагай дору-гуп келгелде, лешикелдеп чорлар.

Михаил Мендуме

— Малчыннарда байдал эки, малдын чаш төлү-дөз он-ча-менди — деп, Шыгыр Пиче-ооловчы бодомунун өттүр билгенге чугаалам.

ЧАСКЫ ЧУГАА-СОТ УЛАМ-ЧУГААШАН... Машынын дүргөниг чазыгыг орук шөйлүп каап, эгип каап кел чытты.

Аянгагынын улуз оруундан солагай талаже эй тыркан. «Барык» совхозтун Бижи-тик-Хал сайырычте халдып үндүс. Оруктун солагай та-лазында шыктын дык улуз девискээринде чагылар ка-дылаша, тенниг демир-биле лезь кажаалан каан тур. Сов-хоз директору Анатолий Вла-димирович Порожневский ынаар холу-биле айткан:

— Маана, 280 га черге, үр ажыгаар күлүктүрүт өйрлөр тургузар бис, ыччанга та-рымал сикенер тарыр ажил-че кирер дөш, бедеткел кы-лып турарымыс бо ийи—деп, элбек эт, сүт, күл бүдүр хемчегелерин сонугадып чу-гаалам.

— Харын силерин Бижи-тик-Хал сүт-бараан ферма-зын дүгү бүдүрүлгезинин Ак-Довурак хоорайнын ажил-чыларын сүт-биле хандыра сорулгагы болгай. Кончуг шымай-дыр, мооннары харын дүргөдир-ле болунара эки-лар—деп, партия райком-нун бирги секретары эш Ку-лар директору дөтөз—ону дүргөдир талазы-биле дем-

чеглер дугайында тодаргай саналдарынын райкомга да-рый кириңер — деп, совхоз директоруна сүмөлдө.

ЫРАНТАН НӨРҮП ХАЛДЫП ОЛУРАРГА, бижикиг-халжы-ларын сүтү бистин республи-канын чамдык районнары-да бичежээк колхозтун төү-лөд-лаа улуз, агаар берген, «Моорлар, моорлар!» дөң-диг чалап турар. Суур бөхү бо Бижикиг-Хал деп дагыч эдөө одуртуп туттуган. Оон хунээрэк талакы эдөө—Бар-лык ховузунын нөгөөн шык-тын шынаа. Серин салгы-сырын, арыг агаар хөрөк-чү-лектин сергеди хал турар. Мындыг чараш чаагай болгаш бүгү буянның чүүлдөр шүтү белең суурга кым чурттап, ажилдакасаа бөөр! Ыччанга бижикиг-халжылар суурнуга чоргоарларлар-даа, ынак-тар-даа.

«Суурувус-даа чуртта-сангыч-ла, ырааксангыч-ла» дийарлар. Шында-ла, чур-тага бажынар, бүдүрүлгө тутулганы шыктын аздандан дагыч белиңе чоруту кабар-ын үе берген. Барык хо-вузунын ортузундан көөргө, бижикиг-халжыларын суур-харын-даа кыт-халт, ак-ак бажынарлар ышкаш болуп. Суурда шүтү-ла бажы-бал-гатын, кажаа-хоразын да-штын агарты чугаалып каан. Бир-ле күш чургалары-ла! А имир дүмөри билек, Ийичи-ниң лампочкалары сыдыс

шолбан ышкаш, чайыналдыр кышкан турар. Ажил-иштин, амыдырал-чуртталганын ая-газы өөрүшкүлүг чангылаңып турар. Маана аалдап келген кижиге буруу бо бичежээк, ча-раш-чаагай суурнуң болгаш оон ажил-ишчи чурттакчыла-рынын амыдыралы, ажил-агы-биле таныш чугаа-лажыкаары чыгаар-ла хай-ны ууер. Ыччаага ажил-ишчи болгаш хүндүлөөчөл би-жикиг-халжылар ол дугайын боттары-ла хөөрөп бөөр.

ФЕРМА ЭРГЕЛЕНЧИЗИ

Сааа Норбу-Самбуу, ында партия эге организаци-зынын секретары, эге шко-ланын директору Сарыгаар Борбак-оол биеги-ле чаны-биле амыдырал-чуртталганын, ажил-ишчи аалчыларынга бирден бирээ чоокка таныш-тырып өгөдөлөдөр.

Бижикиг-халжыларын ажил-ишчи канчаар-даа аажок хайнышкыныг. Ол салбыр-нын саанчылары, хойжулары, механизаторлары болгаш уду-тур амыдакчылары, тускай эртемчилери — бодунун суу-рунун сугулу бийлигдиг өөлери.

Чоокта чаа маана чүгө 6 коммунист турган, ам 29 ком-мунист, 37 комсомолчу.

УЛУЗ ЭБЕС-ДАА БОЛЗА,

ал арыг-сидиг суурда мал-чынынын амыдыралына таарымчалыг хой-ле чүгүдөр чур. Суурун дал ортузунда 60 олчутт, бичежээк-даа болза, кончуг чараш клуб чалап ту-рар. Бижикиг-халжылар оо-

зунга кончуг ынак, клуб ка-жан-даа куругалайын турар. Суурун чурттакчылары: саан-чылар, хойжулар, механизаторлар уран чүгө, оон бө-гүмөринге иденкейлиг кир-жи, өөн-ишкени, концерттер-ни, кезеңдерин боттары-ла эртерип турар. Лекция, бесе-да, илеткелдер болгаш кино, концерттер үргүзүч болуп. Бижикиг-Халын уран чүгү коллектив Барын-Хемчик районун уран чүгү көрүдө-зүнө ийити чери өвөөн. Клубтун дериг-шмелдес-даа кончуг көрүштүп — кижини чыгаар хаара түдүп көөр! Ол клубтун отчугамы кезеңде чы-рып турар.

СУУР ӨРҮМНӨП КАСКАН,

арыг сугулу эки куудаталыг, столвалыг, магазиниң, эге шко-лалыг, электир станция-лыг, чаа ажиттыг библио-текалыг, өмнөгө салбыралыг, уруглар яслиг.

— Бистин суурда класста-рын чедир дооспаан оолдар, кыстар ам-даа хей, ыччан-гаш салбырын аныктары-нын кезеңи школазын ажил-даа болуп тур бис—деп каап, Сарыгаар Дүктүг-ооловчы ханазын дооар чед берген тудугаа айтты.

— Сүт бүдүрерин моон сон-гаар улам көвүдөдө сорулга-биле 400 ик киер улуз комплексти дөө аңаа тудар дөш, төлөвлөшүн шагда бе-леткен алган, ам тутуп ки-риптеринге белең тур бис—деп, совхоз директору биле ферма эргелгичи Сааа Нор-бу-Самбуу чаржалажы чоруп тайылдыран өгөдөлөдөр.

(Уланчылыг).

МОСКВА. ССРЗ-ниң Эр-темер академиянын физи-к-математика институтунун эртемденери Москванын псе-тавы институту-биле калы 50 хуу чедир вискоза холум-каг дүк бүдүштүг пөстү чүп, арылгаларында элес шына-

РЕВОЛЮСЧУ, ДАЙЫНЧЫ, КУШ-АЖЫЛЧЫ АЛДАР

ЧАҢГЫС ИЕНИН ООЛДАРЫ ДЕГ

Ички төрөлгөнүнчү төөгүзүндө эң-не аар-берге дайыннардын бирээси — Ада-чурттуу Улут дайыны тилектеги дозул-гандан бээр элзэн үе эртен. Ыңчалзак немец-фашист эжелекчилерге уду Советтер чуртунун бүгү-ле улут, биче улустарынын фронтуга-даа, тылга-даа эрсе-мадырлык демисели бистинчү чуртуу-стун төөгүзүгө чырыткылачк арын болуп неэзз мөңгөдө артар.

Гитлерини фашизмдин аг-шеринге уду бистинчү чуртуу-стун янзы-бүрү национал болгаш биче буурай улустарынын чаңгыс иенин оолдары дег тулчул чоруп турганын канж-даа утпас мен.

Дайын эгелеп турган үедө Тыва тус-кай чурт турган болза-даа, Совет чуртту камгалагырычыне бодунун бүгү экономика-зын, күжүн, курлавырын мобилизастаан турган. А бистер ол үенин аныктары дайынга шуут кирип, дайынны ботта-рывыс холуус-биле узуткаар дээш үстү-кү органдарыне билдирешкин бичип ту-руп берген бис. Ол хире изм күзөл бүгү Тывага неперзэн турган.

Мен ыңчан ус-тывыш кооперация че-

ринге ажылап турдум. Наэзге мээң чим-земге турган малымчың хай кизим, 5 муң ажыгашкын янзы-бүрү эт-херексе-лин фронтуга бергеш, оон соонда дайынга киришин чөпшээрзз дугайында дилег билдирешкинни нам Топ Комитетинче, чакан черинче болгаш өскө-даа черлерге бичимди.

Бистин күзөлүмисе боттанган. 1943 чыл-дын май 20-де көзөң танкистер бистерни Кызылдан фронтуге үдөп чорутту. Күчү-лүг чөпсөң Т-34 деп таныларыс-биле Украинаның 2 дугаар фронтунун 25 дугаар тускай танк полкынын дайынчы-лары-биле кады Украинаны, Молдавины, Румынины, Венгрияны, Чехословакияны хостакып, дайынны бодунун икзининге чедир сыгырып чедиргеш, узутнадыс.

Башкы Ленинниң тургузуп нааны Со-вет күрүенин дайындан камгалагырычы кирип чораныыс Тываның эки тура-чылары, бистерниң амдыралымыста эң-не улут болушкун, ол база-даа утундур-бас.

М. КОНГАР,
танкист чоран.

КЫЗЫГААРЖЫ

Совет чуртун тайын ижин камгалаары — дайынчы бу-рузунун кызыктуу хулааге-ли. Ыңчангаш Совет Армия-

нын хулаагынга албан эр-тирип барган оолдар дайынчы болгаш политиктиг белекел-дин тергилерини болур дээш бүгү билин, күжүн харам-намын турарлар. Оларынч биеэни кызыгааржы Виктор Артемов эки өрөдиге, чурум-биле өскө эш-өөрүндөн ыл-галып турар.

Аңаа чоокта чаа Н заста-ваның командьлал чери еф-рейтор эргени тывыскаң. Вик-тор чутга эки дайынчы эвес, а хей-ниитичи, уран чутга хандышылдыг, разрядтыг спортчу.

Кызыгааржы Виктор Арте-мов өскө эш-өөрү-биле бир дөмей, Тилелгенин байыры — май тостун хууну кончуг эки өрөдиге, чурум-биле ут-каан.

ЧУРУНГА: кызыгааржы В. Артемов.

Соңгукчулар өрээлинде

Ленин орденниң Ленинград-тын шериг округу. Ажыкчы чоннарнын чер-чер Советтер-ринге сонгулаларга белекел Н тыварейжи кезектин дайын-чыларынын ортузунда — кал-барган. Соңгукчуларын өрээ-лин клубта дерзин. Оон ишти-лаштын дерип каастарында аңаа дайынчы А. Кузнецов чо-гаалкчы чоруун көргүзүп, өскөрдөң дээр ажалдаан.

Кежээ дүжөр-ле, ол өрээле улус хөйү-биле чыгып ке-лир. Коммунистер улут лей-тенант Г. Райшенко, лейте-нант А. Масленев болгаш өскө-келер-даа анык соңгукчулар-га чер-чер Советтеринин ажал-чорудулгазын, социалист демократия, тоску беш чыл-дын шитилерин чыныда со-вет улустун чогаалкчы күш-ажылынын дугайында солун беседалары кылып берип ту-рар.

И. АНДРЕЕВ,
(«Красная звезда» солундан).

СУРМИЧИ ДЭЭШ ТУЛЧУУШКУН

Сурмичиге болган тулчууш-кунун ийги дүнеси чүе. Рачина сууруну сонгу таа-зынга калбак шык кырынга тыва эки турачылар Х. Чуду-рукпай, С. А. Херд, Д. Дор-жукпай, С. Бойду сугаар он-гуларга кожа-кожа чыдыр бис. Бистин үгөр-бооларымыс, ка-тишталарымыс хире-хире бол-гаш-ла Сурмичиге, Дубно хо-райда дайыннарнын камга-лагычы болуп турду. Аңаа харым кылдыр дайыннын үгөр-бооларынын снарядтары база-ла Рачинаже ужуруп ту-гулаан.

Дүнесиниң үш шак ашкан. Бистин чыткан камгалагыры-ча улут лейтенант С. Бүрэ-кей чедип келгеш: «Доп-до-раан Сурмичини хостаар деп дужаал келди. Ок-чөпсөңөр белек бе? Хынаттыңар — деп, ол чуталады.

— Тулчуушкунга белең бис, эже командир! — деп бир үн-биле рапорттадымыс. Улут лейтенант рапортту хулааң алгаш, дараазында онгуларны эргип, дайынчы хыналдазын уламчылап чорутту.

Ыңчан бистин аскадрону-

вуска завод командирлеринден кара чангыс калык арткан офицер Бүрэкей турган чүе. Улут лейтенантлар Ч. Сат, К. Дончут сугар шагда-ла мадырлымы-биле өлгөнөр. Лейтенант О. Оозак, лейтенант М. Доржу балыгланган гос-питальга чытканар.

Дүнүн карангызын ажы-лап, Сурмичиге улут лей-тенант Бүрэкейниң коман-ды-биле бурунгаарлап кирип-тивис. Суур ырак эвес арткан. Калбак шыктын ортузунга келгенинче, командир: «Ав-томатчылар бажынче! — деп, команда берди.

Автоматчы Чудурукпай менден 6—7 метр хире соом-да чоон дуб арткыдан боол-чидыр. Менче гравата боол-чидып, ыңай болган немец-ти ол-ла черинге салбайтыр адып дүжүрүп.

Автоматчыларын өң-не ба-жында басып ор мен. Бурун-гаарлаан ууус-биле суур кы-дында бора талдарыг үзүп дүбүр кыдында дайыннын камгалагычы мырыңай-ла чоотунда чедип келген болду-вус. Хенертен мензэн чүе

дег, дайыннын аар пулемеду-нуң оду бистин ууусуе чы-рыл-ла берди. Пулеметтин адыкчылары шак-ла ында эвеспе кылдыр бодап алгаш, автоматын-биле узуктед чок тутуштарынга, пулеметтин оду өшкөн — шимзэн чок бар-ды. Улаштыр олче гранатыны шывадатпым, ол база-ла ху-мьобаландыр ону буза тепшип кааппан хире болду.

Бистин автоматчыларымыс, пулеметчилерымыс, адыкчы-ларымыс дайыннарнын чер-черде камгалап оттарын үзүк-соксаал чокка ында-мында чыккыладыр, чажырадыр тут-суп-ла турлар.

Чөөң чүктөн чырып кел-ген эртенги данпын хааазы чер кырын улам-на тодазы-биле чырыдып кел чору. Дайыннарнын ынанып тур-ганын хыдыкчы аар пулемеду чок кылдырган. Ол чорук мөөң өскө дайынчы эш-өөрүм-нүн бурунгаарлаар чоруунга кончуг-ла ажыктыг болган чүе.

Бистин ол хире чокк чед-ип келгенинче билип ал-гаш, дайыннар боттарынын

быжыгланган туруштарын кагаш, аткаарап эгелөөн-нөр. Суурну кежидап дөңөп бар чоран дайыннарнын соондан ызымыр сүрүп-ле ор-бис.

Суурнун ортузунда келди-вис. Старшина Дажы-Серен-нин: «Бурунгаар! Шавар хал-лашкычы, ураа!» — дээн ко-мандазы чангылашып үндү.

Сурмичиниң сонгу кыдым чокшунда келген. Тыва эс-кадронун дайын-биле маа-дырлыг сегиржи алышкы-нын эгелзэн. Ында-мында боо-лаажы үзүк-соксаал чок чутга чыжыраар, октар дээрге, ы-нда-мында сыгыра, сыйылаар чүе.

Узук көвүрүг аксынга, оон алаанче тырып кире берген чыткан неместерге пулемет-чиктер Канчыыр-оол, Дор-жукпай, Д. Достай, Чудурук-пай олар таваржы берген. Бистерин удуз аткап туруп бердилер. Ол тулчуушкунга бистин дайынчы ажыныс Т. Канчыыр-оол мадырлымы-биле өлгөн.

Сурмичи дээш тулчуушкун-га улут лейтенант Бүрэкей

старшина Дажы-Белек, пуле-метчу улут сержант Чот, ав-томатчылар Херте, Доржук-пай, Чудурукпай, старшина Бичен-оол, улут сержант Бе-лекей, адыкчылар Енлаң, Достай-оол, харылаачылар Бойду, Седен-оол, Монгуш-оол болгаш өскөрдөң-даа маа-дырлыг демисежип турганы сагыш-сеткилге ол-ла хо-вээр чуртунуң артын каг-ган. Улут лейтенант Бүрэ-кей, Х. Дөңгүр-Кызыл, Х. Дыр-тык-оол, Х. Нордуң, К. Бом-кар-оол, старшина Дажы-Серен, С. Канчыыр-оол өөлүгү ол тулчуушкунга мадырлымы-биле демисежип тургаш өл-гөнөр.

Төрөн чуртуу-стун херээ дээш мадырлымы-биле демисежип тургаш мөчээ, улут лейтенант Сат Бүрэкейниң болгаш өскө-даа дайынчы эш-терининиң хөрүңүн муруну-га сактышкынниң буудалын турсаалып, дайынчы бола-рыктын улай-удай дааш-ташкыны-биле буудал чары-лавыс.

А. АДЫГБАЙ,
фронтучу.

КӨРҮЛДЕ-КОНКУРС

Шериг-патриоттук ажымдык база шеригте эге белекел-дин аныктар ортузунда канчаар тургустунганын хылаар соруга-биле көрүлде-конкурсу найысылдадык шериг ко-миссариаты ВЛКСМ хоорому-биле кады организастан чо-руткан.

Оон түңнелдине хоорайда чамдык коллективтер анык-тарынч шериг-патриоттук кижизиделгелерге улут кичээ-гейин салып турары илерзэн. Шериг-патриоттук кижизиделге ажылынык болгаш шеригте эге белекел талазы-биле ко-рүлде-конкурса школардан бирги чери школа-интернат, ийги чери № 11 школа алган. Ортумак өрөдиге чер-леринден бирги чери көдө ажыл-агый техникуму, ийги чери — профтехникум, а профессионал техниктег өрө-диге черлеринден бирги чери — № 3 профтехучилище, ийги чери — садыгынч профтехучилище тус-туста ээлзэн.

Бо өрөдиге черлеринде шериг-патриоттук кижизиделге ажылы эки тургустунган. Тускай өрөдиге аныктаттыган. Шериге анык оолдары баш удуз белекээр ажалдарын организастан эки. Төрөн чуртун карак оту дег камга-лаарында көздө белек болур чорукка ээлзид оолдарын кижизидип, оларынч ортузунда шериг-патриоттук ажымдын янзы-бүрү хөвирлерин чедимчел аныктап турар.

Ыңчалза-даа аныктарынч, шериг-патриоттук кижизидел-гелерге чогуур кичээгейин салбас чоруктарынч бары ко-рүлде-конкурстан илерзэн. Ыңгалың «Тыва туду» президе шеригтин эге белекелдин өрөдиге пунктуу тургустун-маан. Шериг-техниктиг тускай өрөдү чөк. Орөдиге ол чер-инд кымыл-булуңда кудук дөңдөдө артып турар. Ол ымыш аюостепелге заводда эки дерип, шимен каан тускай өрөдү бар-даа бола, аңаа элзэн өрөңөр ужурут ээлзид оолдарын № 1, 2, 3 автотранспорт бүүдүргелерин удуруткучуларынч чоруттай турарында ында өрө-диге болбастан. № 1 болгаш № 7 ортумак школарда шеригтидиге кластарынч шимделде-каастагыш кошкак. Өрөдиге херекселдери-биле четче хандыргымаан.

Кымыл хоорайнык бүүдүргө, албан организастан, өрө-диге черери аныктар ортузунда шериг-патриоттук кижизиделге ажылы улам белин дөңдөдө тургустун дээш чуту-ла темчелерин дарып алырын көрүлде-конкурсу негзэн.

А. МОНГУШ.

В. БРАНДТЫНЫНЧУГААЗЫ

(Төңүзү, Эгеан 1-ги арында).

үдө иштин рыноктуң хом-топшандыскан барымы евро-па күрүлдеринин катты-жылгазында ол кирип турар. Ол каттыжылга бодун өскө-келерге удуз туруп турар блок кылдыр эвес, а тайынчы, ол ымыш улустарынч дем-ниг чаагай чоруун-даа тургу-заарында бараалгаар катты-жылкын кылдыр көрүп ту-рарында бүүрөң болур си-лер.

Бистин ийи күрүлдеринис-не хамалаштыр алырга, дээржи Чингиз секретарь, советтук ийи-үш чылдарда практиктик кады ажалдакыл-га илаз-биле калбарган. Эко-номика техника болгаш кула-турга талазы-биле улам интен-сивтед сокуула дугайында чуталажык болур бис. Оң-белек черелештир бистин ха-маттыларымыс бистен бүүрөл чок планлашкыны эвес, а амгы боттук чорукту амды-ралга боттандыраары манал

турарлар, олар чоумчалыг ажымды болгаш төлөштү со-ругалары манал турарлар. Сеткилге тала-ла таар-зымас чутуң бола, маңаа болгаш боттук беседаларыг хай саппын Силеринч дашта-нырында эвеш арганы ар-тырымы болур-дур, дээржи Чингиз секретарь. Ыңчалза-даа мурунууста туруп турар ажылымыс аар-түвентиг эвес, чүгө дээрге ол угаан-сарым-дык херзөңгө болгаш бистин идегип турарымыс ымыш,

быжык тайбың-биле холбап турарымыс аас-чөкчөктүг хер-зөңгө бараалгап турар-дыр.

Дээржиге Бистин демниг чуткудусу чедимчининч болуу дээш, тайбың дээш, Совет Эвилелинч улустарынч чаагай чоруу дээш, СЭКП Топ Комитетинч Чингиз се-кретарь дээржи Леонид Ильич Брежневтиң алдар-кымы дээш мөң-бөң-биле нады дашка нодурерин дилеп тур мөң!

Болушкунуңары таарымча-лыг улаанышкычыне шигээр эргилде кылырычыне эвээш эвес күженишкенин салыры не-геттин. Эртен үе бистин кырымыска даады-ла дигерзип алган турбас, келир үениң пер-спективаларын дугаапас ужу-рут деп чүрөң барымдалаан, ол соругаларын күжөйлөп эгел-зэн бис. Совет Эвилелинниң политиказы эртен үенин хала-вын катапталпас соругалыг. Күженишкенинниң демниг каттыштырып тургаш ол со-ругаланы шитилериниң төвү-лүг ужуз-дузалыг болур деп бүүрүлгөдү бис.

Бистин чурттарымыстың аразында харылааларын чаартыр ажымды боттандырып эгелей берген салгалдык төлөөлөкч-лери эртен дайыннын хала-ныг айымдарын көргөн деп чүрөң болуп көөргө, ында ужуз-ла бар. Дайыннын бүгү чылдарынч дугузунда фрон-тута чоран кижы болган мен, ыңчангаш ол ажымдыг утказы биле ужуз-дузалым мөңгө билдиргеш-дир. Дээржи Брандт олун кончуг эки билер деп болаар-дыр мен. Бистин ам бүүдүрүп турар үлөвистин ужу-рун чаа салгал база билип, үнелеп шылаар, ыңчангаш бүү-дүп эгелеп турар чаагай үүдөгө

бодунун үлүг-хууун кириер деп чүрөң чыгымыс бис.

ГФР-биле дем каттыштырып ажылдарын калбартыры Совет Эвилелинниң европа полити-камын чутула чери ээлеп турар, ук политика ол дилке дүшкүрүк байдалды чыры-рылдарычыне болгаш тайбын-че шитилеринч эргилде кылы-рын боттандырычыне улаган.

Ыңгалыг улут соругалы, болажык, Совет Эвилелинниң, ГФР-ниң-даа тус-тузунда кожа-лары-биле болгаш өңүктөри-биле билишкенинч болурунга хамырлаштыр чутга хей-хей күрүлдеринч күженишкенинч-ри-биле шитилеринч болур. Ол коллективте күженишкенинч-ге ГФР амы үдө дөңдөгө бодунун дөңдүрүңгө болгаш турун-байдалыга дүжүр рольдуг болур деп бүүрүлгөдү бис.

Совет барынч-герман хары-лааларынч бүгү кижизидел-гиниң талазы-биле база са-гыш-болалды чуталажыкыл-га ийи тала кайың-даа кү-зөлдү. Бистин харылааларымыс калбартыр болгаш хамырлаар дээш кылган ажылдарынч түңнелди Кан-длер Брандт-биле, Оралакчы-Кандлер-биле база Даштыкы херектер министр Шее-биле болгаш оларынч кады ажалдап турар кижилери-биле чуталажык тура үндүрер, моон ыңай барымдалаар со-ругаларын төлөвлөп айтыр ужурут апар боор бис.

Бистин сидерге келген аял-чорувус нити-европа чөвү-лөл хурады, Топ Европага ченегелешкенинч болгаш чөпсөктүг күштерин кы-лары база оон-да өскөдөр чиктегип, Европаның эң чуту-ла ажыл-херектеринч тала-зы-биле сагыш-болалдарынч Федералдык Кандлер-биле чуталажык-баа бир соруга-лыг. Кандлер-биле бистин дугузунда чедип алырыныс политикаг улуз-улут эгел-зешкенинч чедимчининч болурунга дуза чедирер ийин.

Чогуум ужуруп чуталаарга, чуталашпас-ла томанчы чок бөлүгү дег. Хары үе-шак-ла чедипсө боор. Ыңчангаш программада ажал-ишчи чү-рөң неэззөң нод чере кириген тозада, дээржи Федералдык Кандлер-биле кады ажал-те-

рекке ажыктыг кылдыр ажалдап шыдаар боор бис деп болаар-дыр мен. Федера-тивтег Республикавың Прези-дентин дээржи Хаймен-биле чуталажыкылга база улуз ужуз-дузалыг деп үнелээр-дыр мөң!

Германиянын Федеративтег Республикасы-биле Совет Эвилелинниң, Польша Улут Республикасынын аразын-да керээлери Барынч Бердин талазы-биле дорт талазыг дугузунда болгаш Герман Демократтыг Рес-публика биле Германиянын Федеративтег Республикасы-ның аразында харылаалар үндөшкенинч дугайында керээ делегейинч эң бугулаа-зынны болгаш эркинчирөөн кылдыр сагыштыр айттыр-лары бисин чоумчалыг шитилеринч болур дээрзинч илден болгаш оң-биле ка-ды кончуг шымын бол ка-тып байдикан турар. Оң-биле хамырлаштыр оон өскө бир чуту база бидикаттыктыг ту-рар келинч туруп болур түңнелдерин чедип алырынга күрүлдеринч политиказын тургузуп турар ажалдакы-ларынч күзөлдү болгаш по-литиктиг ылап сорук-чуткуд-луг болуру эргөкөк чутула.

Мөөң дем адааным керээлөр болгаш дугузунда ула-ула-сарымдык, реализмниң бүүрүлдүг тилелзеген, тай-бың кожа-хөлбөз дөңдөшкөн политиказымынч чедим-чинч болган. Ам хамыг ужуз ол туруштарын улам бурун-гаарлаарында-дыр.

Совет Эвилели, оон ажал-чылары—оон өскө социалист чурттар дег, бодунун күштер-инче, бодунун политикаг болгаш экономикаг аргала-рыга бүүрүлдүг, ыңчангаш оон өскө социал системалык күрүлдер-биле тайбын, чо-гуум-ла тайбын чарында, бот-боттарында аныктыг кылдыр дем каттыштырып ажалда-рынга белең. Бистин күжө-нишкенинч ажалда-рыныс кижизиделге, эр-тем-техниктег дөңдөшкенинч чедимчининч өлөөнө-жигелге болгаш үргөлдөгө эвес, харын тургузушкунга, улаштырып чаагай чоруун, улаш-болал боллуктарын бе-дилеринге ажылап турары-чы улашкан.

Совет Эвилели биле Гер-

маниянын Федеративтег Рес-публикасынын аразында тай-бың чаагай кожа-хөлбөз харылааларын калбартыр чоттун Борзая салып, дашка көдүрерин чөптөөр көрү-дөр!

Европага болгаш бүгү деле-гейге тайбынч эрге-акын-тарында дүштүр бистин чур-тарымыстың чөптөөрлөгө-лөг болуру база кады ажал-лажыгыра дээш!

Дээржи Федералдык Кан-длерин болгаш кады Бранд-тынч алдар-кады дээш!

Оралакчы-Кандлеринч бол-гаш дээржи Шее-биле алдар-кады дээш!

Мында колгөңнөң шуп-туу-вуу алдар-кады дээш!

Л. И. Брежнев
В. Брандт-биле
ужурашкан

БОНН. (СЭТА-ның тускай көрр.). Май он сесте Петер-сбергке СЭКП ТК-ның Чингиз секретары, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунун ке-жигүчү Л. И. Брежнев ГФР-ниң Кандлери В. Брандт-биле ужурашкан.

ДЕМИСЕЛ ХУНУ

РМ. (СЭТА). Италияның нес аргыыр болгаш даарыма-га уастыруунун 800 муң ажал-ишчин боттарыныч эргедери дээш майынч 17-де ийги-налдоңда демисеа ху-лук эрткирер. Олар чаа күш-ажыл керээлди чарарын бүү-рүгө элдеринден негзэн. Ми-лана, Биселла, Виченце, Болонья, Пекарга болгаш өскө-даа хой-хой хоорайларга уастыруун ол адирларынын ажалын, албан-халкчылары-нын масалаг чысаалдары болган. Важинында ажал-да турар 300 муң нес аргы-чылары болгаш даарыныч-лар олар-биле кады чысаал-дарга киришкен.

Пленумга 37 кижизидел-гелер секретариаты сонган.

ССРЭ-нин Чурукчулар эвиле-линиң баштаар чериниң дарга-зына пленум Н. А. Пономо-реву, баштаар черинч бирги секретариаты Т. Т. Салаховту сонган.

Пленумга 37 кижизидел-гелер секретариаты сонган.

ССРЭ-нин Чурукчулар эвиле-линиң Тен ревизия комиссия-зында чаа составынч бирги хураалыга оон даргазынга И. Ф. Титовту сонган.

Германиянын Федеративтег Республикасынын найысылалы Бонн. Артын талазында—бундестагтын (парламент) хой кат бажыңы. ДПА—СЭТА-ның фотогу.

КАЙЫЗЫ-ДАА ЭКИ ОЙНААН

Чарымты ийн район Эрэя биле Тес-Хемиян пи-
лидлик ийн агитбригада-
нын көрүлдөзү Самагалдай
суурга өрткөн. Эрэяны «Ком-
мунизмге орук» колхозун
агитколлективин тазалап кел-
ген. Бизда культура акыл-
дактылары, колхоз, механи-
затор, эми, саавчы дөш
кым-даа кирген. Тес-Хемия-
нын өмүсөөндө Сама-
галдай агиткулторбига-
да программаны бараалта-
кан. Юри комиссизды кон-
пертерни тынамчалыг көрүп,
чөтпөзүн сайтарп, акымыг
сүмөлөрүн бергилеэн.

Самгалдай ж м л а р ы н
«Күш-акылга алды» деп
композицияны эки үнөлдө
алган. Аким-штин мурна-
кчыларын аттарп, адам,
элэр чөп мурна турар деп
маткаан, а чалгааларын,
арагаччаларын үш-падан
ооладан калганын шүгүмчү-
лөп, ошу илеридеде аял-
дан аргалар бир оялгай.
Мурнакчы малчыларга, саав-

чыларга тураскааткан мрлар-
ны коллективтер кайызы-даа
күсөдөп турган.
«Акымыс Аракчааны, «Ака-
демик», «Малчы дээр бис»
деп, Эрэяны чараккы
колхозтун мурнакчысы Ху-
бий Аракчаанын б ч чалгы
көргүзүүн ады: малчын
100 койдан чүс турганым
камгала алган. Нарынын
улактоо эмнегезиян сап-
таказы Киза Самдан «Хам-
лаарак» деп ыры кайтамчы
тааланчыг кылдыр мрлап
турда, хой, хураган чуралп,
100 хуу деп кааа плазат
көстүп өртт. Мурнакчылар-
ны адап, мактаан шүгүмчү-
гөштор, оларга тураскааткан
көргүзүүн ады: малчын
болганым аяры мактаан.
А Тес-Хемиян шоолуг, шү-
гүмчүлө таалаа-биле, ошу
коруткучу чөлөрөн уран-
чыкканы эки. Кутура аял-
дакчалары 3 Чоолу биле Ю.
Ондарын, истермелдерин-
да төрөн черийл шалын
жогжудезин демдегезишпа.

«азаащкынарны» хараа-
п, шүгүмчүлөп, «Хаан оолдун
көстү чок, кааы кыстын
лачызы чок — чүү-дүр ол?»
деп экилип айтырымга.
Бистин колхозтарымыс чыг-
ымыг хараада, шавак, тер-
гез чок болбазак. Айтпа-
ры оларда экилик хөзөр,
панактары—экилик хөзөр.
Районун чамдык суурларын-
да чагайымдылгане сагыш
сабас чүтү бар. Арай-да хо-
мудачыг чүе — шүгүмчү-
лөдөрүн хой кезинин дөрт
адрес чогу: чогуу кымыл,
кайда? Даап бодап, райо-
ну байдалын билдир киж
чүеини журун тып аар-
ларын, ыңчалда-да шүгүм-
чүлөдүн дөштөн кошпак,
«дуу» энекей бээр чутаа-
жог Уран аргазы шоолуг
байлак энес-даа болза, «Че-
лештин» («Коммунизмге
орук» колхозтун агитбрига-
да) шүгүмчүлөдөрү буруу-
дүг кижилерин дөрт алап ту-
рар. Конпертердин сценарийн
бригададын удуртукчуу

Д. Чыргал-оол биле Б. Дүңчү-
рлар тургускан. Номерлер
кыска-кыска, дөштөгү, дайы-
чы шивчилг. Ытчалаа-даа
янтиза-биле чугааларга,
алым багай эвес сценарий-
ни алгы-агыс күсөлдөрү
кошпак болган.
Көсүк агитациянын арай
лалым энес-даа болза, кон-
пертерге акылгаан эки.
Агитбригададын эмблемасы
таралп, утка-шыларын, СЭКП
Топ Комитетинин аяры. Не-
пумунун унур-утканын дем-
деген, партияга тураскаат-
кан ыры күсөткенинен
«Чөлөш» чугула политиктиг
болушкунардан чыдып кал-
бай турарын киж эскерер
болду.
Көрүктүлөр дайыг адым
часкааккынар-биле, а жю-
ри — эки демдектер-биле түс-
түс күсөткенинен демде-
лөп. Ытчалык мрлакчылар
Валентина Донган, Галина
Чоолунай (Тес-Хем), Санты-
Сурт Кожик, Шарма На-
зын (Эрэя) олар жөрия

болж үнөлөп алган. Ун-
еринин арыг-откүдү, сагыш-
кылдык хайымшкынын
ламчылыг пилдери, сцен-
акультураны билдир-б и л е
В. Донган, С. Кожик өскө-
лөп мрлаалыг.
Акыл-ште мурнакчы дур-
жуланын непередикчи,
мурнакчыларын көрүтүү,
чөтпөзүнн сойгалакчыг
агиткулторбигадалар парти-
я пропаганданын күштүг
чөтпөзүнн бирээп. Мурнак-
чыларын бодаарга ийн ра-
йонда агитбригадалар ажы-
даа бурунгар базым ба-
ры көрүлдөтө илерээ. Кол-
лективтерин конпертер
кайызы-даа «эки» деп үнө-
лдөп жөридөн алган. Ам-
ларын бодап энес-даа агит-
бригадаларын көрө иш-
тер мапал турар. Ол көрү-
ктүлөр бода-ла «Эки-дир, чет-
тирдис!» деп үнөлөп
арткестерге күзөлөп.
А. ДЕМБРЕЛЬ,
«Шынын» корр.

СОЛУН КИЖИ-БИЛЕ
УЖУРАЖЫЛГА

«Чурталаа электен үстү-
зай башкыларын өт-бүдө-
зөп кылдыр азырап албаан
болза, оон ол идегед чок оруу
ла чүү түбөгө чедирер турган
чүе, амылралдан ашкар
чөрүр кандыг-бир тоаячы
болу берген-даа турар ы-
наан.

Азырап ада-незиге барган
үзүн Мамонтов болуун ийн
лугар тартууненм деп са-
нал чөрүр киж-дир. Бизин
оол ол сыйг-тоаягы киж-
лерин салдары-биле болуун
келер үзүнн дугайын болп
эглөп. Төрийнн болуу шко-
лага кирип каан. Болукту му-
зыкага мергежи болу киж-
дир деп эскер бергенер, ың-
чангап ошу башкы-музыка
училищенин кирип каан. А
кол-ла чүе — оон шүлүк би-
жирин уламчылашаан чо-
руу болган.

Оон шүлүктөрү ам «шанна-
алыр» дөшт чогаалган тава-
рыла огурутгар эвес апарган.
«Орус турту иштик-тир сен,
Огул, кызын көргөзүр-дир
сен...»

Ол Төзөн чуртунга ханым-
биле ынактып эглөп. Болу-
н өрткөн-барган амылралы-
нын дугайын сагымышаан,
мынчаар бижэп:

Эрте чашта кузларым
Эрик ажып шывалдым.
Огул, мени эмирп каан
Орус чуртка чүлү чор мен»

1939 жылда Костаны шер-
же нелире берген. Дайын ү-
нине Константин Мамонтов
болуун шүлүктөринге алган
ырлап чөрүр Төзөн чурту-
га ынактып херек кырында
көргөзө берген. 1942 жылда
«Боевое знамя» дээр солунун
гап, көдө суурлар кезип чо-
руу мындыг болу берген.
Оларын бир-де терге темгер-
тер, чамдыкта хондуртар-
ла, ак кижилер тыпты бээр
турган. Коста ол-ла ыңчап чо-
руп турган, хоорайнын дү-
жөк улчумал оолдарынн бо-
лүнгө кире дүжө берген. Кос-
таын бир эвес Тюрин ашак-ка-

зай башкыларын өт-бүдө-
зөп кылдыр азырап албаан
болза, оон ол идегед чок оруу
ла чүү түбөгө чедирер турган
чүе, амылралдан ашкар
чөрүр кандыг-бир тоаячы
болу берген-даа турар ы-
наан.

Азырап ада-незиге барган
үзүн Мамонтов болуун ийн
лугар тартууненм деп са-
нал чөрүр киж-дир. Бизин
оол ол сыйг-тоаягы киж-
лерин салдары-биле болуун
келер үзүнн дугайын болп
эглөп. Төрийнн болуу шко-
лага кирип каан. Болукту му-
зыкага мергежи болу киж-
дир деп эскер бергенер, ың-
чангап ошу башкы-музыка
училищенин кирип каан. А
кол-ла чүе — оон шүлүк би-
жирин уламчылашаан чо-
руу болган.

Оон шүлүктөрү ам «шанна-
алыр» дөшт чогаалган тава-
рыла огурутгар эвес апарган.
«Орус турту иштик-тир сен,
Огул, кызын көргөзүр-дир
сен...»

Ол Төзөн чуртунга ханым-
биле ынактып эглөп. Болу-
н өрткөн-барган амылралы-
нын дугайын сагымышаан,
мынчаар бижэп:

Эрте чашта кузларым
Эрик ажып шывалдым.
Огул, мени эмирп каан
Орус чуртка чүлү чор мен»

1939 жылда Костаны шер-
же нелире берген. Дайын ү-
нине Константин Мамонтов
болуун шүлүктөринге алган
ырлап чөрүр Төзөн чурту-
га ынактып херек кырында
көргөзө берген. 1942 жылда
«Боевое знамя» дээр солунун
гап, көдө суурлар кезип чо-
руу мындыг болу берген.
Оларын бир-де терге темгер-
тер, чамдыкта хондуртар-
ла, ак кижилер тыпты бээр
турган. Коста ол-ла ыңчап чо-
руп турган, хоорайнын дү-
жөк улчумал оолдарынн бо-
лүнгө кире дүжө берген. Кос-
таын бир эвес Тюрин ашак-ка-

геш база катан тулушкунга
кирипкен. Ол онуга тулуш-
кун үзүндө-даа шүлүк биж-
рин соксатпаан.

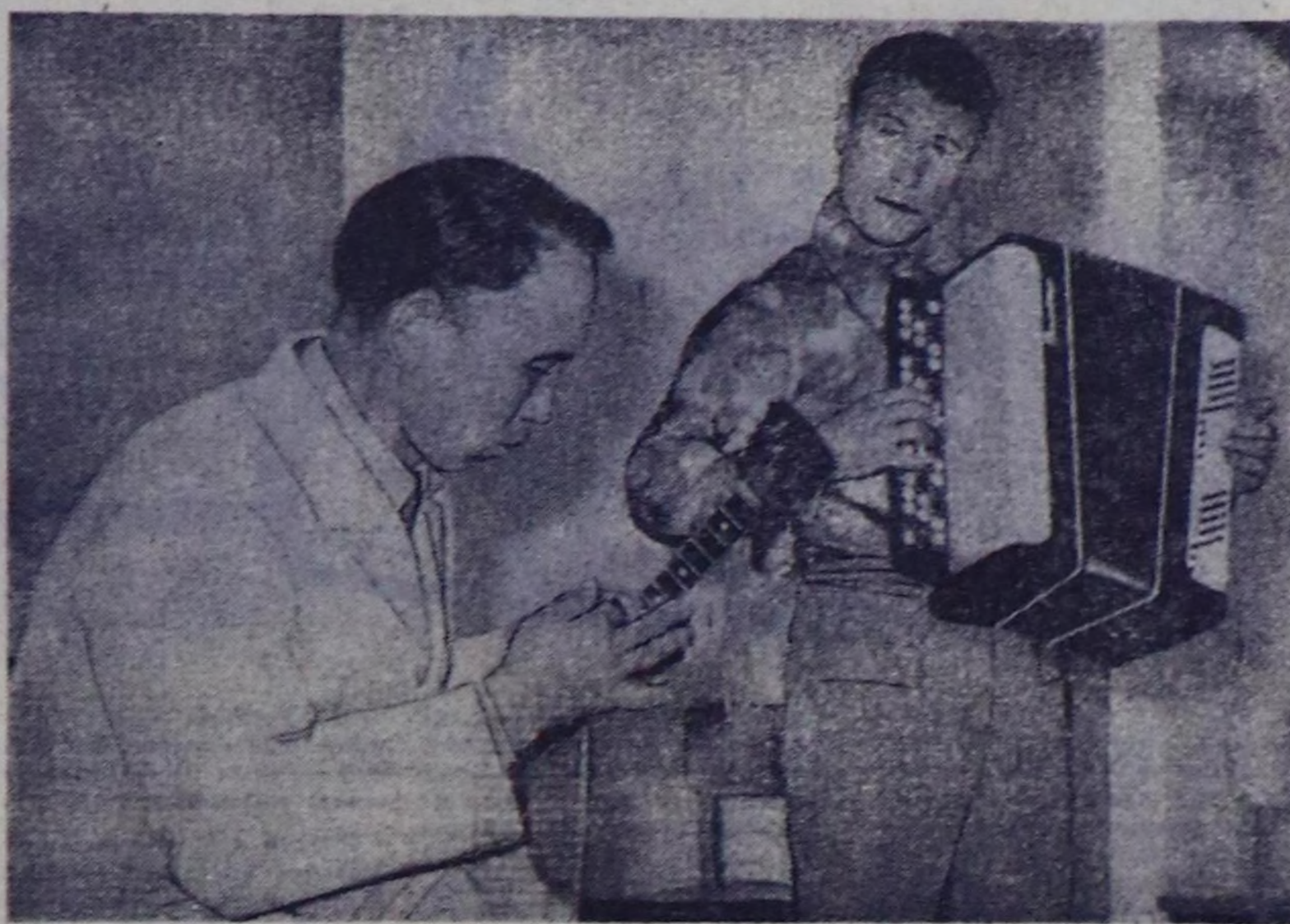
Гитлерин аг-шерит барын
чүккө угулг дөшт чөрүр турар
үдө болган бир сөтүржип
алышкын Костга сөөлүг
тулушкун болган. Чүдө иш-
тинде тыптыг тыткан кижин
санитаркалар алган барган-
ар.

— Бо-даа чурттаас киж-
дир — дөшт, бир угады бер-
ген солдат оон демдегел кы-
дыраадын ап алган.

Чөрүн чыл өрткөдө ол кы-
дырап Москвада бир солун-
н редакцияны чедип кел-
ген. Журналистер автору ты-
нар дөшт кызын кызын диле-
н, ыңчалда-даа түндөп чок
болган. Кара чашыг билигден
чүе болза 1944 жылда гвар-
дей старшина К. И. Ма-
монтов «Кызыл Сылды» ор-
ден-биле шаантаган турган
болган. Журналистер кыды-
раашын ээи өлгөн деп бо-
лган, оон шүлүктөрүн «Очта-
лаа аттар» деп чыныкта
киргеш, парлап үнүргөн.

Ыңчалда-даа Мамонтов ө-
бөн бооп-тур. Ол оон хара-
зотур дөштөп турган, ыңча-
ла-даа эмирлер дайынчыны
амы-тынн камгалап алган.
Константин Яковлевич Пер-
хорайга чанып келеш, элек-
тровоэ машинин бооп
ажылай берген. Ол — комму-
нист куч-ажылын палы-
чызы, дем-орук транспорту-
нун ажилдакчыларынн со-
циалист чарыкчынын тиле-
чилеринн бирээп. Ол мурту
хөзөр шүлүк бижирин ула-
мчылашаан чөрүр болган
Пермге болган Бүгү-өйлө-
тин Николай Островский ат-
тыг литература конкуртуунун
тилекчилеринн бирээп. Оон
сөөда Мамонтовтун «Россия,
сөөн огул-дүр мен» деп шү-
лүктөрүнн чыныгы ному
Москвага үнгөн.
А. КИПИЯНОВ.

СЦЕНАДА — «КОЛОС»

ЧУРУКТА: Биш-Хемин «Колос»
деп агиткулторбигадазындан Марк
Оян орус улустун «Шөлүгүш» деп

мызын дошлуурда ойноп олур.
С. ФЕОКТИСТОВТУН ФОТОЗУ.

ДИРИГ АМЫТАННАР
ӨСТҮРЕР ЧЕР

ИРНУТС ОБЛАСТЬ. Чөөн Сибириниң көздөнчө, аңчы ыт-
тары шаг-шаандан тура-ла алдарып, сурагжаан амытаннар
болур. Ол улуг дурт-сынныг, кадыг-берге шыдамын, амыл-
гыр-кежэ шынарлары-биле онзаланчан.

Аңчыларга тергини дузаланчы болур ындыг ыттарны өстү-
рер деп шинтирилээн. Чөгүм-на он сурулга-биле Моты суур-
нуң чоогунда Ирнута хеминиң зринде, тайга-сынныг черде
Чөөн Сибириниң аңчы ыттарын өстүрер чуртта эң баштайгы
тускай питомникти тургускан.

Ол амыл-агыг чери эки усаалыг бүдүрүкчүлөрн шили-
риниң ажылын чөрдүп, ыттарның бүтү шынарларын шинчи-
леп турар. Аңа өстүргөн ыттарныг аңап турар кижилер-би-
ле ыт азыраар чериниң амылдакчылары үгүлчү хараазап,
ыттарның усаазын шылгап көрүп турарлар.

Амгы үдө ында чүс ажыг ыттар бар.
Улганган болгаш эки-даа ыттарның аңчы шынарларын
тодарадыры-биле оларны динкизэрде, киңтээрде эдиртип,
оларны истедип өөредип турар. А бо чылын ыттарны адыг
аңнаарына база амылгаар деп турар.

ЧУРУКТА: Машина дээр ныс адыг-биле ужуражылга ын-
дыг-ла амыр-менди эвес бооп турар.

М. Минеевтин фотозу.
(СЭТА-нын фотокрониказы).

ӨӨРЕНИРИНЧЕ ЧАЛАП ТУР

Кызылдын № 35 ортумак профессиона-
л-техниктиг училищенин 1973—1974 өө-
редке чынында сүргүлдар хүлөп алырын
чарлап тур.

Училищенин үш чыл хуусаалыг салбы-
рына киргенер ортумак өртөм-биле тер-
гелештир дараазында мергежилдерни чедип
алыр.

1. Малар
2. Дашчы
3. Бызачы
4. Автокарщик
5. Экскаваторщик
6. Арматурщик-каппачы

Үш чыл хуусаалыг салбырга 8 класс
дооскан 14—16 харлыг оолдар, кыстарын
хүлөп алыр.

Бир чыл хуусаалыг салбыр дараазында
мергежилди кижилерни белегээр.

1. Бызачы
2. Малар
3. Шүкүлүр
4. Дашчы
5. Газоэлектростанциячы

Аңа ортумак школа дооскан оолдар,
уругларын хүлөп алыр.

Училищеге хүлөп алган сүргүлдарын
халас чөмгөрер, нити чуртталга чери-биле
болгаш ажыдар деп-биле хандырар.

ДИРЕКЦИЯ.

Агаар

Дарга республикага бүргөп,
азып каап турар хун болур.
Сонгу болгаш сонгу чөөн та-
лакы районнарга чаар. Агаар-

нын температурасы 10—15
градус, дүне дагыг черлерге
6 градус соор.

Кымыла хүнүс болгаш дү-
не тазе чаар чапал чок. Агаар-
нын температурасы 14—16
градус чылыг болур. Дүне 0
градус чедер.

КИНОТЕАТРАДАА

МАЙ 20-ДЕ
«НАЙРАЛ»: «Ох, бо-ла
Настя!» 10.00, «Каарын-
ныг кудумчулук республика-
ны» 11.40, «Ылттар чалыда
базы» 11.25, 13.20, 15.15,
17.40, 19.05, 21.00 тактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Хостуг төртү-
түш» 11.00, «Хөдөгө-биле
демисе» 13.00, 16.40, «Чү-
дө дилежер-дө» 14.50, 18.30,
20.20 тактарда.
«ВОСТОК»: «Дээрлер че-
лештир» 11.20, «Иссык-
Кулдун кымыл чөчөктер»
13.10, 15.00, «Лаурия» (2 се-
ригын катат) 16.50, 19.00 так-
тарда.
«ПИОНЕР»: Кинотыңды
9.00, «Ыры башкызы» 10.50,
12.40, 14.40, 16.40, «Петер»
18.40, 20.40 тактарда.
МАЙ 21-ДЕ
«НАЙРАЛ»: «Радуга ка-
ланын ончугу» 9.30, 11.25,
13.20, 15.15, 17.10, 19.05, 21.00
тактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Петер» 15.00,
16.50, 18.40, 20.30 тактарда,
«ВОСТОК»: «Хөдөгө-биле
демисе» 15.00, 16.50, 18.40,
20.30 тактарда.
«ПИОНЕР»: «Саралчадан
базы» 10.50, 12.40, 14.40,
16.40, «Ылттар чалыда бе-
жи» 18.40, 20.40 тактарда.
ЧАЙТЫ КИНОТЕАТ-
«Иссык-Кулдун кымыл че-
чөктер» 16.50, 18.40, 20.30
тактарда.

Телевидение

МАЙ 20-ДЕ
КЫЗЫЛДАН
10.00— Уругларга мур-
дамын. 10.20—«Малчыны»,
Уругларга дамчыдыла. 10.40
—«Трогуналарынн шерин
база катан тулушкунда»,
Уран-чөпө филм.
МОСКВАДАН
12.00— Дамчыдылгар про-
граммасы. 12.05— Метрлер.
12.10—Школадчыларга. «Бу-
дильник». 12.40 — «Тайбын
болгаш нуг-ажыл чарыбас
тудун. СЭКП ТК-нын апрель
Пленумунун шинтирлерин
совет уду деткин турар. 13.00
— А. П. Чехов—Шокар рас-
скаатар. Ленинградтын ку-
руенин акадентикт конфе-
дери театрынын пиле. 15.30
— Школадчыларга. «Дирек-
тор болушчугу» чамгытарчы.
Биология олимпиадазын
тураскааткан тунист дамчы-
дыла. 17.30— Коштер. 17.50
— 18.00— Чалсар. 18.00—«Уе»,
Информастиг программа.
18.30— Муамкалыг програм-
ма. «Телекөрүктөрүнн ча-
галарын» Бугаар. 19.00—
Совет Армиянын болгаш
Флоттун дайынчыларыны.

КЫЗЫЛДАН
19.30— Уругларга филм.
19.45— Уран-чөпө филм.

МОСКВАДАН
21.00— Онугу телекөрүзүт,
«Атаманын чок кылгаш»,
Уран-чөпө филм. (2-ги се-
рия). 22.15— Онугу телекөрү-
зүт. Уран галмистика тала-
мы-биле СССР-ниң чемпиона-
дар. Ленинградтан дамчыды-
ла. (Бижидилге). 23.00—23.30
— «Уе», Информастиг про-
граммга.

МАЙ 21-ДЕ
КЫЗЫЛДАН
19.00— Телекөздөзөр. 19.10—
Уругларга филм. 19.30—«Чар-
лык оду чалбымталымын»,
Дамчыдыла. 20.00—«Акс-
сары» Федосеев болган оод
бизидармын. Документалдыг
филм. 20.10—«Коронка ам-
дыралы». Дамчыдыла. 20.40—
«Виталий Суругустайын»
бошк кайыг. Документалдыг
филм. 21.00— Сонгу дуг-
гайында бөсөдлар. (Тыва
ылга). 21.10— Телекөздөзөр.
21.25— Чаралдар, рекламе.
21.30—23.00 —«Көндөкчө» —
берсе хун» Уран-чөпө филм.

Редактор В. С. ПАРАВИН.

ХАМААТЫЛАРГА

Курнекиң 3 хуулуг «эзи-
киниң май 15-те болур ты-
ражынын облигацияларын ам-
дал садып ал чөткүлүк бол-
дуларга, облигациянын өртө-
күзүнн ылаадын апар-
кына камаарыштыр эң чик-
10 рубльдиң облигацияны са-
дып алганда онаштыр 5
көпөк, 20 рубльдиң обли-
гацияны онаштыр 10 көпөк
төзөр чикке хөдөгөзүр
ук чөткүлүк облигацияларын
майның 31-ге чедир садып ал
болур силер. Онугу садып алы-
рыныг хуусаалыг июнь 16-
дан 30-ге чедир сонгарлаадыр
болза, чикке-хөдөгөзүр
облигацияларга онаштыр беш
катан аар апар—25 болгаш

50 көпөк төзөр. Ажалаа
касадары облигацияларын са-
дып алган садып алмдыр
кадыг-даа документ негесер.
Курнекиң 3 хуулуг
чөткүлүк облигацияларын са-
дып алган 5000, 2500, 1000,
500, 100 болган 40 рубльди
ойнап ал болур силер.
Ол чөткүлүк сес тира-
жын кылдык-на февраль 15-
те, март 30-де, май 15-те,
июнь 30-де, август 15-те, сен-
тябрь 30-де, ноябрь 15-те бо-
лган декабрь 30-де эрттирп
турар.
Эңкечиге 56 дөгөөр тираж
июньнун 30-де Ленинградка
болур.
3 хуулуг «эзикиниң обли-
гацияларын садып алмдыр

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 667000

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчуу, бажын № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 24-63, редакторун оралакчыларын 35-24, пропаган-
данын 23-54, харыскалалыг секретарын 23-35, партияны амылралыкын 37-13, культура килизинин 23-54, көдө амыл-
агы килизинин 21-47, үдетуу килизинин 22-64, чалга килизинин 41-27, информатика база совет туртузг килизинин 20-60, бухга-
теринин 31-75, корректорларын 27-41. Солуга селбей барганга 32-75 телефотче долгаар.

Тыла АССР-нин Министрлер Чөвүдөлөтин Ном үндүрөр чер, полиграфия болган ном саккынын тазы-биле өрөлдөшкөн типография, (Кызыл Шетинкин-Кравченко кудумчуу бажын № 1), ТЭ—0000

Солун неделяда 6 катан үнөр
Пар. ама 2. Тираж 15453. Чыгы № 1252.